

REDACȚIA

Irad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 6 luni 10
pe 3 luni 5
pe 1 lună 2
Leul de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătăți
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garantat: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Poporul trebuie ajutat!

Cu slove mari și pe hârtie groasă, un țăran amarit ni-se plânge, că lor nimeni grije nu le are, ei sunt pedepsiți pentru orice lucru de nimic. Necunoscând adică bine legile, dar' mai ales împinși de sărăcie, țăranii iau câte un braț două de surcele din pădurile statului (fișcălașești, cum le zic) și ajung apoi pe mâna gornicilor; aceștia îi arată fibireul și nefericirea e gata: nu odată s'a întemplat, că pentru o bucată de lemn, bietul țăran și-a pierdut boul ori vaca.

Ce se întemplă adică?

Globit din cale afară aspru, țăranului nici nu-i vine să se gândească să plătească. Pe de o parte supărarea, pe de altă parte nedreptatea ce o simte, îi ia și puțină judecată ce o mai are și în loc să se gândească la plată ori să umble a se mai scărița, își frământă capul cum să „scape“ vita cuprinsă: boul ori vaca... O vinde adică în trg. Et, dar' prin asta departe de a fi scăpat, s'a infundat încă și mai rău: legea pedepsește anume aspru faptul de a fi vândut ori ascuns ce a fost odată cuprins pentru vre-o datorie...

Asupra nenorocitului țăran se îngrămădește astfel norii furtunoși, iar când aceștia se descarcă, val de ei! Nu-i mai poate ajuta nimeni.

Mai ales că întocmai ca în cas de boală la doctor, așa și în afaceri de asemenea natură, de obicei, țăranul se duce târziu după sfat, la preot, învățator ori avocat.

Necunoașterea legilor și luarea acestora în puțină seamă, dar' mai ales străinicia cu care sunt loviți bieții Români, până și pentru cea mai mică neînțelegere a legii, e o adevărată nefericire națională. Cei mai săraci, căci aceștia ajung mai ales în strimtoare, plătesc înzecit mai multă gloabă decât dare pe an, așa că și se stăpânește inima de durere când auzi cum se nefericesc.

Trebuie a se ajuta poporul. Și anume cu sfat bun, dar' mai ales străduindu-se în apărarea celor nevoiași.

Să lămurim cum!

Întâiu de toate prin predică rostită de preoți în biserică. Din faptele sfinților părinți de pe vremurile vechi mai putem lăsa ceva, dar' în schimb să se cuprindă în predică învățătură asupra miseriei noastre de toate zilele. Nu e zi și nu e foaie, în care să nu cetim despre câte un țăran ori o familie de țăran ajunsă în prăpastie. Sunt adese-ori înfloritoare lucrurile ce se petrec. Poveștile numai pe scurt, și cum cu mintea sa luminată crede că e bine, trăgând apoi cuvenita învățătură ori îndăgând sfatul de lipsă, preotul poate lumina un sat întreg.

În serile de iarnă învățătorii, mână în mână cu preoții, ar pute să-și dădărească un fel de șezătoare, lămurindu-le legile care privesc viața de toate zilele a țăranului.

Unde „Asociațiunea“ are apoi despărțiminte, să cheme dinșă țăranii la sfat și să scoată, pe seama lor, cârticele în cari să li-se deie povețe.

Dar' ceea-ce negreșit trebuie făcut, este următorul: clubul comitatens român să plătească un avocat-doi cari să facă fără plată dela țăranii săraci, jalbele când țăranii sunt loviți pe nedrept și prea tare. Se știe anume, că din pricină că n'au bani, chiar când nu mai știu încotro să miște, țăranii nu se duc la avocați, nu se apără, ei privesc ca muți ori desnădăjduiți cum vin valurile să-i înghită.

Știind ei că în orașul cel mai apropiat este avocat român care să-i ajute și fără plată, de bună seamă se vor duce să ceară sfat. S'ar mântui astfel de necaz și adesea de pierire, sute de țăranii, în fiecare an.

Trebuie să înțelegem noi, cărturarilor, că în starea grea de azi nu-i destul să ne adunăm de două-trei ori pe an și să apărăm poporul numai în casa comitatului, ci să tindem ajutor și sutimilor de țăranii săraci cari în lipsa ajutorului nostru se prăpădesc.

Insuși ministrul afacerilor din lăuntru ale țării s'a înspăimântat de gloaba multă ce s'aruncă asupra țăranilor din partea slujbașilor de tot felul. A și dat poruncă aspră să fie mai ușor pedepsiți. Porunca, așa se vede însă, că a rămas pe hârtie. Văzurăm adică nu mai departe decât în zilele trecute, cu prilejul adunării congregațiunii comitatului Aradului, că numai în două cercuri — Halmagiu și Radna — au fost globiți 1100 Români. Și încă dacă am face socoteala banilor ce vor fi plătit nefericiților de ei!

E o afacere de mare însemnătate aceasta. Din cauză că nu cunosc legile ori că după ce li-au călcat, nu-i cine să-i apere, mulțime de țăranii români se ruinează. A împedica prin sfat bun și la vreme, prin ajutor dat de cunoscătorii legilor, este o înaltă datorie pentru cărturarii români. Și cu cât vor îndeplini mai curînd această datorie, cu atât mai mult sunt vrednici de cinste și laudă.

Russu Șirianu.

Situația guvernului, scrie „Alkotmány“ și ziarele kossuthiste, este destul de gravă. Se zice că Széll se va retrage și ministrul nou va fi condus d'un fost ministru în cabinetul lui Bánffy: actualul ministru de finance. Vre o 40—50 deputați guvernamentali ar eși atunci din club.

Fapt e numai atâtă însă, că zi de zi Széll e atacat tot mai tare în Dietă și că înțelegerea cu Austria nici până acum nu s'a făcut.

Guvernul austriac se pare că stă și el nu se poate mai rău. Koerber nu prea-i poate împăca pe Nemți cu Cehii. Din cauza asta parlamentul nu poate lucra. Dacă în câte-va zile nu se va face vre-o înțelegere, guvernul ori va trebui să demisioneze ori să disolve parlamentul.

Se și vorbește deja că s'ar forma un cabinet de coaliție, în care să fie prezentate toate partidele. În cabin- t ar fi și Koerber.

Dar e vorba de un guvern și fără Koerber în frunte.

Alinaarea Dalmației către coroana Sfântului Ștefan este și acum obiect de preocupare pentru Dalmatini. Milici, primar al orașului Spalato, scrie în „Novi List“ un articol în care își exprimă dorința ca Dalmația să fie alipită către Ungaria, ear' nu ca azi, să fie a Austriei.

Se înțelege că foile maghiare înregistrează cu multă bucurie acest lucru.

DELA ALEGERILE CONGRESUALE.

M.-Radna.

Primum următoarele:

„Dle Redactor! Așteptam cu toții, încă de mult, prilej să dăm lecția meritată fraților Beleş cari aici și-au căutat amândoi numai de afacerile lor, luându-se bine cu domni dela putere, dar pentru popor neavînd nici o grije.

„Îndeosebi nu puteam să le uităm că pe când ni s'a luat puștile, în cât fiarele s'elbătece ne vin până în pragul ușei, după-ce adesea ni-au prăpădit s'emanături și vite, nici Beleş prota, nici fratele său, francmasonul János, nu și-au bătut capul cu noi.

„Tot din pricina lor numai, ni-se puse mai zilele trecute dare la comitat, căci dintre toți Români, numai ei au votat dare și fără a lor două voturi, stăpânirea era să cadă cu punerea dării.

„Poporul le știe toate acestea. Știe mai presus de toate, că în afacerea alegerii de episcop ei au luptat în contra lui Mangra, iubit de popor.

„Eată de ce satele de sub Podgorie și cele de pe Murăș la alegerea de Duminecă au votat aproape toate împotriva lui Beleş János, și apărătorul poporului, Dr. Ioan Suciu, a intrunit de trei ori mai multe voturi decât Beleş. În Cuvin, Păuliș, Miniș, Radna, Șoimoș, Milova, Dumbravița, Slatina, Baia, Giulița, Găvoșdia, Soborșin, Toc, Corbești, Petriș, Ilteu, Roșia, Oblișca aproape nici un vot n'a căpătat Beleş, ci cu mare însuflețire toate voturile i-s'au dat lui Dr. I. Suciu. Știm doar cu toții, că el a luat la grea răspundere pe fișpan și vicișpan pentru luarea puștilor dela popor, apărându-ne și alte dăți bărbătește. Abia pe ici pe colo, unde preoții prea sunt legați de fostul protopop Beleş ori că țăranii nu erau destul de luminați, s'am dat voturi pentru Beleş. Puține însă de tot.

„În părțile Petrișului poporul nici s'audă nu voia de Beleş.

„Vrednicul Lupenciu a luminat toate satele, spunînd oamenilor să dea voturile celui cu credință pentru neam și biserică.

Șiria.

Ca și în trecut, așa și de astădată cercul Șiria a dat voturile redactorului Russu Șirianu. S'au găsit însă trei preoți: Morariu în Măderat, Motorca în Agriș și Stan în Cherechiu,

cari și-au bătut joc de popor, spunînd că „preoțimea“ așa ar fi hotărît să se voteze pentru Dr. Mera.

Amicului nostru Mera nici prin minte nu i-a trecut să candideze și auzind că și la Șiria s'a scos veste de candidatură sale, a trimis scrisoare în care protestează în contra apucăturii urite.

În contra lui Russu Șirianu nici nu s'a dat în Șiria decât un singur vot: a cumnatului lui I. Petran, veninosul profesor din Arad, acest Cameleon care-și schimbă fața după toate vînturile.

Dela Părintele V. Popovici din Șiria primim de altfel și o scrisoare, în care zice că n'a lucrat împotriva lui Russu Șirianu.

Inregistram declarația și lăsăm ca cei cari cunosc lucrurile să judece intru-cât părintele Sia e sincer?

Cât despre cele petrecute la Târnova, unde purtarea învățătorului Crainic a zădărnicit alegerea, aflăm că se va face cercetare și în curînd dl Crainic va trebui să simtă ce va să zică — disciplinarul!

Arad.

Mare durere este între „neamuri“ și „francmasoni“ din cauză că a căzut avocatul Dr. L. Ghebeleş și a reușit amicul nostru Aurel Petrovici, directorul „Nădlăcanei“.

Măcar că și prota Beleş, și Csiesó și Măglaș, Doamne ruptu-s'au să facă voturi, dar poporul cuminte își întoarce fața dela farisei.

Chișineu.

Increderea obștească și de astădată s'a îndreptat spre vrednicul fruntaș M. Velichu, care nici n'a avut contra candidat.

Giula.

Aici unit au vrut să încerce marea cu degetul și să candideze pe protonotarul Popovici în contra lui Dr. N. Oncu. Se înțelege, a rămas totul o încercare — zadarnică, pentru-că alegătorii au stat zdrăveni pe lângă fruntașul nostru arădan.

După cum se știe, fără contra candidat s'au ales G. Feier la B.-Ineu, V. Goldiș la Buteni, protopopul I. Groza, la Halmagiu, P. Truța tot aici, Dr. I. Trăilescu la Chișineu.

Dar lupta cea mai inversunată a fost la Birchiș, unde în contra amicului nostru V. Tomici candidase Dr. G. Dobrin și în cercul Lipovei, unde după toate semnele, Dr. Al. Marta iese învingător față de dl Zeno Mocsonyi.

Teama patrioților.

La 12 Noemvrie consiliul municipal al orașului Arad a ținut ședință pentru a se rosti asupra proiectului întocmit de primărie privitor la împărțirea în 8 cercuri electorale pentru consilierii municipali. Până acum erau adică numai 4 cercuri și deoarece populația orașului a crescut, trebuie, conform legii, să se sporească și reprezentanții.

Proiectul întocmit de protonotarul Kádas a dat prilej la animate discuții. Kiss Ferencz, care împreună cu șeful său Müller Károly, au lucrat la alegerile comunale înțeleși cu Românii din Pârnea, a obiecționat că formându-se al 8-lea cerc așa acum e contemplat, orașul se expune unei mari primejdii: să se poată alege și consilierii romani, ceea-ce după a sa părere ar fi poarte rău, căci te miri ce „trădări” ar săvârși Românii.

Müller, fost deputat kossuthist precum și Müttner împărtășește și el grija lui Kiss.

Primarul Institoris li-a răspuns însă că ar fi ridicol și lașitate ca 160 Unguri, câți sunt în reprezentanță, să fie îngrijorați de prezența și a câtorva Români.

S'a primit astfel proiectul ca al 8-lea cerc să fie compus din Șega, Poltura, Gai și sălașele, unde majoritatea sunt Români și Sârbi.

E interesant că „Aradi Közlöny” scrisese chiar un articol de fond în contra proiectului care „ar da puțința Mangrishiilor să ajungă și în reprezentanța orașului, unde — zice — domnii aceștia desigur nu s'ar purta mai bine ca în casa comitatului”...

Se vede însă că nici la oraș nu prea se dă importanță leiborganului lui Beies János.

Ear cât despre proiect, dacă va deveni lege, se va face numai o dreptate: Români au adică și ei dreptul să fie în reprezentanța orașului.

Proiectele de legi militare.

După o discuție mai lungă, comisia militară a Dietei a primit proiectul de lege militar privitor la ridicarea contingentului recruților.

În decursul discuțiilor baronul Fejérváry Géza a declarat că într-un cânt nou necesitățile nu vor impune sporierea numărului soldaților, în virtutea proiectului de acum în cei 3 ani ce urmează sporul va fi numai 30.000 soldați.

Ziarele maghiare înregistrează cu oare-care supărare o declarație a ministrului Fejérváry. El a zis adică în decursul discuțiilor:

— Oficerii nemaghiari sunt tot atât de buni patrioți ca Maghiarii!

După știrile din Budapesta, membrii opozanți ai comisiei au protestat grozav împotriva acestor cuvinte. De mult adică șovinismul le-a întunecat mintea să creadă că numai Ungurii iubesc țeara, par'că nemaghiarii nu apără și ei cu viața această patrie și nu plătesc dare întocmai ca Ungurii!

Baronul Podmaniczky, președintele comisiei, a sărit însă îndată în apărarea ministrului, dându-i dreptate în toate.

Lupta confesională între Unguri.

Se știe că în adunarea generală a reformatilor, ținută la Cluj, baronul Bánffy a rostit o vorbire răboinică îndreptată împotriva catolicilor maghiari, cari prin atitudinea lor dușmănoasă ar fi slăbind pe reformați și astfel — maghiarismul.

Joi Status-ul catolic al Ungurilor din Ardeal și-a ținut și el adunarea cea mare; cu acest prilej contele Majláth, episcopul Ungurilor catolici din Ardeal, poate cel mai răboinic dintre toți prelații catolici maghiari, a răspuns vorbind lui Bánffy.

A spus, mai presus de toate că el n'are obiceiul să se ocupe cu cele ce se petrec în sinul altor biserici. Împotriva invinuirilor ce s'au ridicat însă din anume parte, alui Bánffy adică, este silit să răspundă. Întâin de toate arată cauzele pentru cari la sfințirea unui steag al armatei n'au vrut să servească alături cu preoții altor confesiuni: această era adică oprit de legile bi-

sericești. Adevărat că astfel steagul l'a sfințit numai el, dar vorba e că altfel nu se puté. Declară pe cuvântul său de onoare că pe nimeni nu ademenește să-și părăsească legea. De aceea, reformații să nu-l învinuască și mai ales să nu caute între catolici pricina slăbirii lor. El, pe care protestanții atăta l'au tot bănuț și învinuit, cheamă la o lucrare comună pe protestanți.

Ugron Gábor a ținut și el o mare vorbire, accentuând că maghiarii catolici nu sunt și nu pot fi dușmani ai maghiarilor protestanți, ci întărirea acestora o socotesc și ei de o întărire a maghiarismului. Să domnească deci între toți pacea care întărește ear nu războiul care slăbește, ruinează.

Vieța românească din Cluj.

— Noemvrie 1902.

„Astra”. Se înduioșează sufletul oricărui român adevărat când vede starea de stagnație, ba chiar decadența continuă, ce se poate observa în mersul tuturor afacerilor aproape la toate instituțiile noastre; și se intristează inima oricărui om cu sentimente umanitare când vede nepăsarea groasă și indiferentismul păcătos ce se poate observa aproape la toți bărbații noștri cărturari față de toate instituțiile aceste și de orice altă mișcare națională românească.

Acesta a fost sentimentul general — constatat chiar și din partea prezidiului — ce l-a stîrnit și „Adunarea generală extra-ordinară” a despărțământului Cluj dela „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român” ținută în 2 Noemvrie 1902 la 3 ore p. m. în localitățile din „Casina-Română”.

Și cu toate aceste de astădată putem însemna și-o notă îmbucurătoare dela această „Adunarea generală extra-ordinară” în comparație cu alte „Adunări generale” din trecut ale despărțământului acestuia, de oare-ce de rândul acesta între cei prezenți am putut număra bărbați de ai noștri valoroși ca: Dr. Amos Frâncu avocat, Dr. Elie Daian protopresbiter român gr.-cat., capelanul Stefan Rosian, Vasile Podoabă, director la „Economul”, Nicolau Căciulă prim-comptabil, Ioan Pop casar, și Augustin Giurgiu toți la institutul „Economul”, Teodor Ciortea presb. român gr.-or. în Cojocna, I. Pop presb. român gr.-cat. în Gelau, Valeriu Pop presb. român gr.-cat. în Mănăștur, Gavril Carșai mare proprietar, Ladislau Pop asesor la sedria orfanală, Leontin Pop jude pens., Vasile Ranta Buticescu jude pens., apoi membrii din comitet Dr. Georgiu Ilea avocat președinte, Dr. Stefan Morari avocat secretar, Emeric Pop avocat, și mai mulți învățători și poporenii de prin satele învecinate și vre-o câți-va tineri universitari români din cei 180—200 câți sunt.

Ședința a durat până seara la 8 ore și între vii discuții s'a luat decisiuni foarte salutare și referitoare la întreaga activitate a despărțământului acesta, între cari ca cele mai de mare însemnătate le putem aminti în următoarele:

1. Prelegeri publice populare pe satele de pe teritoriul despărțământului.
2. Înființarea de agenturi.
3. Să se facă propunere la comitetul central dela „Astra” ca să înființeze o foaie bună și ieftină populară, care să se expedieze apoi la toți membrii de pe sate dacă se poate chiar gratis.

4. Înființarea de bibliotecă populare prin comunele rurale mai ales.

5. Araugiarea de sărbări și petreceri populare pe sate etc etc.

Apoi a urmat o frumoasă disertație, a lui Vasile Meruț stud. fil. care a fost des aplaudată și cu viu interes ascultată.

Și în fine votându-se asupra propunerii-Independența a dlui presbiter Teodor Ciortea, referitoare la fondul desființării societății a universitarilor de aici „Iulia” și anume: „ca să se studieze starea faptică” a fondu-

lui până la o proximă Adunare generală”, după o scurtă vorbire dl president Dr. George Ilea o declară ședința de închisă. Iar noi oboșiți de munca zilei și cu speranța într'un venitor mai fericit, ne-am depărtat, ca cu atât mai mare să ne fie desiluzionarea din ziua următoare, ca să o numesc așa: „Pro memoria”. Nimeni nu-l dovedește mai mult și mai tare adevărul aserțiunilor de mai sus decât chiar absența aproape a întregii inteligențe din loc la festivitățile ce s'au aranjat azi în 3 Noemvrie din partea tinerimei aniversare întru amintirea bine făcătorilor și fondatorilor de stipendii. Și anume la „Parastasul” ce s'a celebrat la 9 ore a. m. în biserica română gr.-or afară de tineri universitari nu s'au prezentat nici un singur „bătrân”; iar la serviciul divin celebrat în biserica rom. gr.-cath. a fost de față numai d-nele Blasiu și Ranta și d-nii Basiliu Bașota și Vasile Ranta Buticescu jud. pens. Apoi la „Ședința comemorativă” încă nu s'a prezentat numai vre-o câțiva din „bătrâni” dintre cei mai sus amintiți și tinerimea universitară acuma în număr mai mare, care la rîndul ei acuma și-a achitat datorința cu scumpătate exhaurind spre mulțumirea tuturoră întreg programul „Ședinței comemorative” care este următoarul:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de dl Lucia Balint, rig. drept.
2. Corul universitarilor:
3. Despre d-na Ioan Bădilă, de dl Emil Popu, stud. ju..
4. Despre Emanuil Gojdu de V. Cucu stud. med.
5. Cu sfinții odihnește: Plâng și mă tânguesc.
6. Grănițerii născuțeni de dl Tudor Moisiu, stu. jur.
7. Despre fondatorii din Blaj, disertație de Eugen Sânpetrescu, stud. jur.
8. Corul tinerimei cu cântarea „În veșt amintirea lor”.

Cea mai profundă stimă și onoare o exprimăm celor ce s'au prezentat la aceste sărbări și regretul nostru celor absenți.

DIN ROMÂNIA.

Dar regal. MM. LL. Regele și Regina au dăruit d-lui Dimitrie Sturdza, președintele consiliului, cu ocazia zilei sale onomastice un superb album, conținând cugetările Majestăților Lor autografe.

Dela Liga Culturală. Președintele Comitetului Central, dl P. Grădișteanu speră, că la prima serată literă și artistică, cu caracter național, d-șoara Agata Birsescu va bine-voi să spună după conferință, poezia nemuritoare a lui Andreiu Mureșianu: „Deșteaptă-te Române!” Intocmai, după cum în alte țări, artistele tragediene celebre sic Marseillesa și Die Wacht am Rhein, și alte poezii naționale, tot astfel să auzim și noi versuri înălțătoare ale poetului de peste munți. Dl Al. D. Florescu, secretarul Comitetului Central al Ligii, a fost însărcinat de Comitetul Central ca să invite pe dl Kiriak, dirigintele corului Conservatorului să dea prețiosul și apretiatul său concurs la aceste solemnități naționale ale Ligii.

DIN BUCOVINA.

Eminescu în conflict cu codul penal austriac. „Deșteptarea” din Cernăuți scrie: Concertul „Armoniei” de Vineri seara a fost însoțit de-o surprindere. Oficiul de cenzură a interzis, din cauza textului, executarea ultimului punct din program „La arme”. musica de Méhul, textul de Eminescu. Surprinderea a fost generală, căci așa ceva nu se aștepta față de un op de pură artă. Sermanul geniu al lui Eminescu! Când însuflețit de focul sacru al inspirației, a dat viață versurilor sale „La arme”, nu s'a gândit, că există în lume și un cod penal aplicabil la acele versuri. Ar fi interesant, dacă un jurisconsult nu s'ar sfi de osteneală și ar cerceta, ce paragraful din codul nostru penal

se potrivește, și anume la cari versuri. În calte se știe lumea întreagă, că genul lui Eminescu a comis și crime și că unui braț cetățean austriac nu îi este permis să admire fără incunjur.

Răspuns demn.

Un deputat sinodal hamsist cu prilejul ținerii Sinodului extraordinar, se declarase în contra ședinței și zicea că el nu ia parte la ședința din cauză că este împotriva șeselor ce se fac cu asemenea prii juri. Prezidiul a reflectat îndată, și cheltuielile n'au să apese asupra unui fond, ci se acoper din veniturile episcopicești, venite cari s'au pus de o parte, neavând încă noi episcop în stalat care să le ridice.

Prietenii noștri, cari de altfel au fost inițiatorii acelu Sinod, să are prin fapte că își iubesc biserica, și abzis cu toții atât de diurnele cât de banii de călătorie ce aveau drept să ia dela cassa consistorului arădean. Și au abzis anume în folosul Alunoului Seminarial.

Dintre amicii lui Hamsea n'a zis însă nici unul, măcar că cei mulți dintre ei sunt destul de bogati și s'au îmbogățit anume din beneficiile ce cu îmbelșugare le-a oferit biserica.

Din străinătate.

Erupții vulcanice. Se telegrafă din San-Francisco știrea că vulcanul Santa Maria din Santa-Guatalana a făcut erupție atât de îngrozitoare, încât lava a acoperit trei sate omorînd astfel multime de oameni.

Sunt vre-o 2 săptămâni de când prevedea această catastrofă. Oamenii n'au vrut să creadă însă și n'au fugit din cale. Au plătit cu viața.

Din necazurile noastre.

Din H-Crișcior primim următoarele. La noi în Crișcior și comunele vecine București, Rovina și Sesuri sunt păduri sătești pentru care plătim aruncuri, căci arunc nu ne iartă; când ne vine eșecul la ușă, ne scoboară cucuruzul din pod, iar capra cu lapie din gură dela copaci. În cele trei comune vecine este și pădure de fieușă dar' de aceea nu să atinge menea numai din aceea care au cășugit cu păra della fieușă. Atât la noi cât în comunele vecine pădurile sunt date sub grijirea pădurarului. În Noemvrie eșec durarul cu gornicii de pădure și ne dă așa numită parte de pădure să ne dăm lemne de foc pentru iarnă, oamenii fiind mulți în comună, pădure puțină pentru iarnă, încât să gată de loc căci și pe vară îl trebuie bietului sătean o mână surcele să-și fearbă o oală de mămăligă pentru bieții copilași. Dar' ce să vădăc ne prind în pădure gornicii (șum de loc ne scrie la gloabă și ne arată ober feșter; pentru încasarea globilor fibrișul dar' să auziți D-nul Redactor gloabă: un econom dela noi a spus că pe tru 2 fire de goron plătește 40 coroane. flicău străin venit aici la noi în comună muncă la băile de aur îmbolnăvindu-neavând pe nimenea, s'a dus în pădure să-și aducă o bucată de lemn să și măcălzească trupul bolnav. Gornicii l'au auzit și l'au scris la gloabă pe sermanul cior; dar' neavând ce lua dela el pe gloabă, l'au luat hainele din spate. Pe altul din comuna vecină București l'au auzit spunând că îl caută cu gloabă pe pădure până la vre-o 60 coroane, ear' sătente ca să nu le ducă capra din pădure căci nimeni nu ne dă sfatul să facem ci ne lasă pradă lupilor și oamenii împintenați fără milă și simț stinesc. Cel care au plătit gloaba de an-doă, acuma eară au fost siliți să tească a doua oară dacă n'au avut soare la mână după gloaba dintăiu.

Doamne oare până când tot așa?

Un străin

M. SA Regele Carol al României la Plevna.

„Voința Națională” scrie:

Măne, Marți, 29 Octomvrie, M. Sa Regele Carol va fi la Ruscuc, oaspele A. S. R. Principei Ferdinand al Bulgariei. Este momentul ca să reînnoim cuvintele prin cari, la cea dintâi veste oficială despre această vizită, am salutat-o ca pe un eveniment de cel mai fericit augur pentru relațiile amicale dintre cele două țări vecine și ca o cheazășie de pace pentru Orientul european.

Este momentul, de asemenea, să ne reamintim cuvintele și asigurările ce s'au schimbat cu prilejul celor două vizite pe cari Principele Ferdinand al Bulgariei le-a făcut M. Sale Regelui nostru, în anii 1897 și 1898, — cuvinte și asigurări cari cu această ocaziune vor primi o reînnoită și mai puternică confirmare.

Utilitatea, necesitatea cultivării bunelor raporturi de vecinătate s'au accentuat și atunci și de repetite ori, atât de Majestatea Sa Regele nostru cât și de A. S. R. Principele Bulgariei, în cuvintele cordiale ce s'au schimbat; același lucru, aceleași urări de consolidare tot mai mult a acestor bune raporturi, se vor reînnoi și acum.

Se vor reînprospăta de asemenea, în amintirea noastră a tuturor, vechile legături ce au unit din timpuri depărtate cele două popoare. Ne vom reaminti în deosebi numeroasele și neîntreruptele dovezi pe care țara noastră, în raporturile ei de vecinătate cu Bulgaria, le-a dat despre sinceritatea întreagă și nealterată a sentimentelor ce a nutrit față de poporul și țara vecină, a căror reînviere și a căror progrese au fost nu numai în tot-d'una privite cu ochi simpatiei și binevoitori de dincoace de Dunăre, dar adesea, și în vremuri de cea mai grea cumpănă, au fost și ajutate cu fapte și cu jertfe.

A. S. Regală Principele Bulgariei însuși, când cu ocazia vizitei Sale la Sinaia în 1898 a remis M. Sale Regelui atunci de curând instituitul Ordin al Bravurii, a reamintit în calde cuvinte pe cele mai noi din acele fapte și jertfe, zicând:

„Acum 21 de ani, armata română luă parte la acel rebel memorabil care a făcut din Bulgaria o țară liberă”.

„Înainte Plevnei, în capul vitejilor Sale armate, Majestatea Voastră a îndeplinit acte de valoare militară care l-a săpat numele atât în istoria poporului Său, cât și în cea a Bulgariei”...

Aceiași glorios învingător dela Plevna, Majestatea Sa Regele Carol I, același care a condus vitejește țara noastră prin vremurile vijelioase de acum un sfert de veac, tot El a fost acela care ne a învederat apoi și toate binefacerile păcii și ne-a învățat întreaga și rodnică lor folosință, dând și întru aceasta pildă de urmat și făcând din România acel factor important și cea pavăză puternică a păcii și ordinii în Orient, drept care este recunoscută astăzi în lumea întreagă.

Această situație a ei face pe România ca încoit de bucuroasă să privească întărirea legăturilor sale de pașnică și prietenească conviețuire cu toate popoarele vecine — deviza noastră de acum și de întotdeauna. Și suntem fericiți să constatăm manifestarea puternică, cu acest prilej, a unor sentimente analoge și din partea

opinie publice luminate din principatul vecin.

Întreaga presă bulgară ne oferă dovada că lumea cultă și inteligentă din Bulgaria este tot atât de departe de a se ocupa în pornirile lor pe cei necugetați, pe cât de adânc este pătrunsă de sentimentele ce trebuie să se nutrească față de o țară care a știut ține sus în totdeauna ideea tare și sănătoasă de conservare și dezvoltare pașnică națională.

Ori-ce pas care se face în spre stabilirea unei înțelegeri și a relațiilor de prietenie dintre ele, nu poate decât să umple de bucurie pe toți amicii sinceri ai marelui cause a propășirii și civilizației omenirii. Ca un astfel de pas mai mult așadar, ale cărui urmări fericite nu pot fi decât neîndoioase, are să fie privită și salutată și reînnoirea acelor făgăduințe cari s'au făcut atunci când A. S. R. Principele Ferdinand a fost în două rânduri, oaspele M. Sale Regelui Carol — făgăduințe cari vor primi o confirmare și mai solemnă încă, pe acea câmpie pe care viteazul Capitan, învingătorul dela Plevna, o revede pentru întâia oară după 25 de ani, — câmpia unde șiroaie a curs sângele vitejilor români spre cucerirea nu numai a neamului nostru, dar și spre intruparea din nou a patriei bulgare.

Plecarea din București.

Maj. Sa Regele Carol a plecat Marți la orele 10.50 din gara de Nord cu un tren special la Giurgiu.

Suveranul era însoțit de dl Dim. A. Sturdza, președintele consiliului și ministru de război, dl I. Brătianu, ministrul afacerilor străine; dl N. Mișu, agentul diplomatic al României la Sofia; dl general Wartiade, șeful casei militare regale; d-nii colonel Mavrocordat și loc.-colonel Georgescu, adjutanți regali; dl colonel Coandă, secretar general al ministerului de război, dl colonel Averescu dela marele stat major; dl Filodor, secretar de legățiune, dl major Romanescu, comand. bat. 2 vânători; dl căpitan Al. D. Sturdza; dl locot. Leonida, adjutant al ministrului de război.

M. Sa Regele a sosit la basinul Giurgiu la ora 12.45 p. m.

Pe câmpul dela Plevna.

M. Sa Regele va depune din partea Sa, și din partea M. S. Reginei pe mormântul bravilor soldați, căzuți la Plevna, în războiul independenței, două coroane de bronz.

Una dintre coroane va purta următoarea inscripție:

Carol I.
REGELE ROMÂNIEI
Bravilor săi soldați
1902.

Pe două cordoane atașate de de Coroană va fi pe cea stângă inscripția: „1877 Plevna, Grivița, Gorni—Etropol, Dolnic—Etropol, 29 August”, iar pe cea dreaptă „30—31 August”, și „6 Septemvrie”.

Pe cealaltă coroană va fi inscripția:

Carol I.
REGELE ROMÂNIEI
Bravilor soldați ruși
Morți pe câmpul de onoare dela Plevna.

Iar pe două cordoane vor fi atașate, pe cea stângă, „28 Noemvrie 1877” iar pe cea dreaptă „1902”.

* * *

Alte trei coroane vor fi deasemenea depuse pe mormântul eroilor dela Plevna:

Una din partea armatei române, pentru soldații români morți în războiul independenței, alta tot din partea armatei române pentru frații de arme, soldații ruși, morți în același război, și a treia din partea batalionului II. vânători „Camerazilor dela 1877”.

Această din urmă coroană este lucrată în metal și porțelan.

Mercuri, în prezența A. S. R. Principei Ferdinand al Bulgariei s'a celebrat în capela română dela Plevna un serviciu religios, în memoria eroilor soldați români și ruși căzuți în războiul dela 1877.

Ziarele bulgare și vizita dela Ruscuc.

Iată ce scrie ziarul bulgar „Mir” din Sofia, despre vizita M. S. Regelui Carol la Ruscuc:

„Marți, 29 Octomvrie, după amiază, va sosi în Ruscuc Suveranul vecinei noastre România, ca să înapoeze vizita pe care i-a făcut-o acum 5 ani A. S. R. principele bulgar, și după aceasta să viziteze acele localități istorice și glorioase, unde cu un sfert de veac mai înainte s'a vărsat, sub comanda Majestății Sale Regelui Carol, atâta sânge ecump pentru liberarea patriei noastre. Poporul bulgar, care n'a uitat nici prietenia seculară a vecinului nostru, care are aceeași religie ca noi și care este apropiat de noi prin destinele istorice și care este un popor al progresului, n'a uitat nici sacrificiile pe care acum 25 de ani el le-a făcut pentru crearea Principatului liber, cu dragoste va întâmpina pe Capul Statului român și va mărturisi încă odată recunoștința sa și respectul său. Când va călca pe malul nostru dunărean, El va vedea cât de forte e dorința noastră de a trăi cu România în prietenie. El se va convinge că poporul bulgar, în marea sa majoritate, continuă de a păstra vechile simpatii cari sunt o basă prețioasă pentru buna vecinătate. Dacă generațiile tinere din ambele țări sunt pătunse de interesele adevărate ale României și Bulgariei, dacă ele vor îndrepta privirea lor către adevăratele idealuri naționale, noi nu vom avea nici odată motive pentru neînțelegeri și pentru amenințări neprietenoase. În fiecare popor există șovinismul exagerat și patrioții falși, dar când popoarele sunt prudente, când ele sunt conduse de capi de Stat înțelepți, neînțelegerile mărunte ușor se înlătură și lucrurile nici odată nu se duc până la ruperea relațiilor.

Noi avem grele și numeroase probleme economice înăuntrul în Bulgaria, care nu ne permit de a vorbi rău României, iar idealurile noastre naționale se află cu totul în altă direcțiune, așa că vecina noastră nu poate să se neliniștească. Între noi și între ea sunt numai interesele de prietenie, cari, dacă se vor dezvolta, vor mări puterea și bogăția ambelor state dunărene. În Bulgaria atât este înrădăcinată convingerea că n'avem ce împărți cu România, că dacă într-o zi, ferească Dumnezeu, s'ar ivi vre-o ciocnire, Bulgaria în nici un mod nu va fi prima începătoare.

Să sperăm însă că Majestatea Sa Regele Carol, care a câștigat simpatiile unanime ale poporului Său prin bravura Sa militară și înțelepciunea de Stat, va ști și pe viitor să conducă România pe acea cale a adevărului progres, care a ridicat-o până acum la rangul unui stat cult. El nu poate să dorească de a se afla în continue conflicte cu un stat pentru crearea căruia

și El și-a vărsat sângele. Cât privește pe Principele nostru, El n'a scăpat nici odată ocazia, dela venirea sa în Bulgaria, de a urăta vecinilor noștri cât de sincer dorește de a fi în prietenie și relații strinse cu patria lor și cu Suveranul lor. Și acum când va întâmpina în mijlocul Dunării pe Eroul dela Plevna Carol I, simpatiile și urările Bulgariei îl vor însoți.

EPISOD

dela alegerea de deputat congresual din Maria-Radna.

Alegerea de deputat congresual de către poporul parohiei M.-Radna s'a săvârșit caracteristică în felul ei: în mijlocul animației generale ce s'a putut vedea la alegători. Partida „francmasonului” Beleş, cunoscut de obștea cititoare, și-a dat toată străduința întru alegerea „rătăcitului”, dar fără rezultatul dorit.

Mulțumită simțului curat ce a dovedit partida bravului și conștientului luptător al intereselor noastre sfinte bisericesti, Dr. Ioan Suciu a intrunit aproape de trei ori atâtea voturi ca și contrarul.

Mai mulți dintre alegători, în frunte cu cărturarul Jernescu Valerie, strigau: „Nu ne trebuie Beleş, c'a fost douăzeci de ani deputat și ce ne-a făcut”? A votat dare pe noi și în Dietă și la comitat”. De altcum au tot dreptul.

Nu pot reținea un lucru ce s'a petrecut în decursul alegerii.

„Dascăluțul” din loc, cum îi zic pe aici, abia se vedea de printre alegătorii cari aclamau pe Dr. Suciu. Scena se părea a fi hazlie — încât, fiind „dascăluțul” de statură — pitic, se perdea printre mulțime. — Nu vreau să zic că doară omul mic — nu e bărbat. Dia contra, „dascăluțul” a vrut să se arate bărbat în a impune cu prezența-i, dar a văzut că e prea „mic” pentru a putea valida autoritatea recerută la astfel de ocaziuni.

N'au vrut să-l asculte, în schimb însă i-s'a oferit local de notar la actul alegerii.

Votisanții erau mai mulți în jurul mesei, câți-va însă au ocupat loc în coridor. La citirea apelului nominal fiecare răspundea de unde se afla. Strigat fiind pe nume, un votisant ce se afla în coridor — și-a dat de sus votul. „Dascăluțul” — nepuținându-l vedea în față, stându-i un praporo în calea ochilor, — i-a strigat votisantului: „Să te vedem!” — „N'ai să mă vezi”, răspunde de sus alegătorul, — „e destul că mă ved alții”, — scrie numai: Dr. Suciu!

Nu știu de i-a plăcut „dascăluțului” răspunsul primit, ori de l-a auzit, — destul că e foarte ușor de înțeles!

Riporter.

Cuvântare

ținută la prima ședință generală a societății „Fsaltul” a cantorilor Românilor din Ungaria de Vasile Lazurcă-Lăzăreanu, primul președinte ad hoc, în sala gimnasiunii român din Brașov.

Onorată Adunare!

Dacă privim la dezvoltarea poporului românesc în timpul mai nou, vedem că s'au înființat o mulțime de reuniuni parte cu scop cultural, parte cu scop economic și industrial.

De aci reeșă evident la lumina zilei, că oamenii s'au convins, că cea ce singuraticul nu poate face, pot face mai mulți împreună uniți în cugete și simțiri, precum zice și renumitul poet V. Alexandri: „Ude-i unul nu-i putere” etc.

Conduși tot de astfel de sentimente și convingeri nobile, precum au fost și cei ce au înființat celelalte reuniuni amintite, tot astfel și noi, mai mulți împreună ne-am cugetat de a înființa o reuniune cu scopul: de a cultiva muzica noastră bisericască pe

o seară mai întinsă, de-a o face și mai plăcută și mai atrăgătoare în toate părțile societății noastre românești, spre înaltul scop de a mișca și ridica inimile oamenilor spre tronul Dumnezeiel, de a dezvolta în vre membrul ei spiritul social și ridicarea vazel lor în înțeles modern, de a stărui pentru formarea de cabinete de lectură prin care împreună cu bărbății influenți din comuna; de a înființa pretutindeni între români ceruri vocale cu caracter național bisericesc, precum s'a și pornit deja de unit prin multe locuri, și în sfârșit de a se îmbunătăți și asigura și soarta materială a cantorilor noștri preste tot.

Precum vedeți, scopul reuniunii noastre e mare, nobil, măreț și înălțător pentru toți, care iubesc și prețuiesc instituțiile și întogmirile noastre bisericesti și naționale.

În același timp, să nu crează nimeni, că acest înalt scop al reuniunii noastre se va putea ajunge numai prin vorbe frumoase și armonioase cântate, ci mai mult prin fapte și prin jertfe neîntrerupte din partea membrilor ei, pentru-că scopul mare să pot ajunge numai prin jertfe și fapte mari.

De aceea să nu crează cum-va cine-va că aceasta reuniune a noastră ar fi oare cum o perină moale pentru ei ca și o cântare legănată, să nu-și închipuiescă calea sădită cu rose în drumul lor fără a privi și ghimpul ascuns sub verzile lor frunze.

Lupta pentru realizarea scopurilor reuniunii noastre va fi grea, precum grea este ori-ce isbândă pe calea înaintării și fericirii omenești.

Să credem însă nelindios că bunul Dumnezeu ne va ajuta a trece cu înlesnire priza or-cei greutăți, dacă vom cere cu credință ajutorul Lui, dacă vom uni putere lângă putere și vom pune umăr lângă umăr spre a ajunge la ținta dorită.

În semnul acesta nu ne este permis să disperăm ori să tragem la îndoială ajungerea scopului amintit.

Lași și necredincioșii nu ajung la nici o isbândă de laudă, ci peate la rușine și la ocară. Viitorul este al omului muncitor, cinstit și îndrăzneț. Muncitorii, cinștii și îndrăzneții să fim și noi întru ajungerea scopului propus.

Toate stările omenești proșed societățile lor de cultură și ajutorare imprumutată, pentru-că au înțeles spiritul timpului, numai noi cantorii români până în momentul de față nu am putut fi așa de fericii ca să avem și noi o reuniune bine încheiată în scopul amintit.

După multe frământări sfortări și jertfe de tot felul ne a succes și nouă a trece preste primele greutăți, a pune baza înființării reuniunii noastre, despre ce cred că cu toții sunteți însufleșiți pentru aceasta, și azi ne aflăm în plăcuta pozițiune a avea statutele reuniunii noastre aprobate atât de Venerabilul Consistor Arhidieceșan din Sibiu, cât și de înaltul minister regin ungureșc.

Acum ce ne rămâne alta de făcut, decât să ne punem pe muncă stăruitoare și hotărâtă fără a cărui în alta parte!

Dacă nu Vă pot înfățișa acum îndată, dela început ceva fructe gustoase din reuniunea noastră, pricina este că numai acum suntem chemați ca și grădinarii a sădi pomșorul muncii noastre, care va aduce roduri pentru alții în viitor, precum aduce faptele părinților bine cuvintare și roduri pentru pruncii lor.

Noi cei de față vom rămânea cu frumosul roi al grădinarilor sămănători pentru alții, sau în al părinților față de copiii lor. Că: „Altul e sămănătorul și altul e secerătorul”. Grădinarul e mai mult decât pomul ce l-a sădit el, părintele mai mult decât copilul și sămănătorul mai mult decât secerătorul. Sunt deplin încredințat că cele susținute de mine sunt rostite astfel ca și când ar fi din inimile tuturor celor de față.

Am auzit însă șoptindu-se pe de lături ba și chiar pe față mi-a spus că ce scop ar mai avea și reuniunea noastră, de care ne ocupăm acum, pe când sunt câteva sute și altele la noi?

Aci răspund cu modestia ce mi-se cuvine, cumcă grădina neamului nostru este foarte mare și grădinarii totuși puțini.

Societățile sau reuniunile noastre existente și au fiecare scopul lor bine determinat, ear scopul ce vi-l'am reimprometat și ni-l'am propus noi nici una dintre ele cu toată bunăvoința lor nu și l-au putut propune ca un fel de scop special ceea ce noi vrem să facem pentru noi ca un scop principal.

Ori poate că credeți că reuniunea noastră ar fi știu eu cea din urmă, care ar trebui să se mai înființeze la noi? Doamne ferește!

Vă rog să credeți aceasta! Viitorul vă va vorbi mai lămurit decât eu astăzi. Până atunci să aducem cu toții cântare nouă dlui, ca și curioșii în biserica lui.

Cu alte cuvinte se încercăm cu toții a simți, a ne uni și înțelege și în același timp a lucra în dragoste și armonie pentru ajungerea înaltului scop ce ne-am propus. În aceasta credință și convingere vă salut cu drag pe toți cei ce ați bine voit a lua parte la aceasta adunare a noastră, și în același timp declar adunarea prezentă de deschisă.

V. L. L. T.

Răspuns la corespondența de pe Valea-Ampoiului.

Stimate Domnule Redactor!

Zlatna, 9 Octomvrie n. 1902.

(Urmare și îine).

Impuls la aranjarea petrecerii a doua a Reuniunii ne-a dat următorul fapt:

În urma rezultatului imbucurător ce s'a dobândit cu ocaziunea concertului și petrecerii aranjate cu concursul teologilor blăjenii, Reuniunea noastră în ședința comitetului ei din 20 Iulie n. 1902 a luat hotărîrea ca pe Sf. Măria mare, fiind și patroana

Reun., să se aranjeze o producțiune teatrală împreună cu dans. —

Ca Reuniunea să-și poată ajunge scopul, comitetul a încredințat pe secretarul ei cu cântarea unei piese teatrale și cu acuirea de persoane. Când piesa a fost aflată și persoanele potrivite și-au promis bine-voitorul concurs, s'a convocat o consfătuire confidențială, unde aveau să se împartă rolurile, dar să vezi minune, grațioasele damicele au absentat cu toate. Vezând cum s'au schimbat lucrurile, am rămas pe lângă o simplă petrecere de vară. —

După câte-va zile mai în urmă se vorbea aici și colo, că părintele Beșă cu 2 săptămâni înainte de Sf. Măria mare va aranja o producțiune teatrală. Auzind despre aceasta presidenta Reuniunii noastre și convenind cu d-na preuteasa A. Beșă, a interelat-o priutor la cele ce se vorbesc. D-na Beșă a declarat pe onoarea sa, că nu-î drept nimic din ce se vorbește. Am crezut cu toții d-nei preutese.

Mai erau 2 săptămâni și câte-va zile până la Sf. Măria mare și eată că ne trezim cu nesce invitări la o producțiune teatrală, aranjată de inteligența română din loc pe ziua de 10 August n. Nu știau acum ce să zicem, cui să-î credem...

Cu câte-va zile mai înainte numai de ziua petrecerii, aranjamentul suprem d-l Adam Damian, contabil la „Zlăgneana” se presentă în cancelaria notarială și cere licența de lipsă. D-sa când a fost întreat, că totuși aranjează producțiune și că d-na Beșă a declarat contrariul, dânsul a zis: „da, aranjăm!” Ba a mai afirmat și aceea, că minciuna la dânsii încă-î cuvânt onorific. (Despre aceasta la cas de lipsă pot dovedi și cu martori)

Pe lângă toate acestea și având Reun. noastră și invitările deja tipărite am rămas pe lângă hotărîrea luată.

Eată dar cum a fost aranjată petrecerea și eată cu ce oameni voiau să lucrăm mână în mână pentru binele comun.

Deacă îți petreci cu oameni de frunte după-cum să poate ceti în „Gaz. Trans.” nr. 186 din 7 Sept. n. c și dacă tinera noastră Reuniune se alege cu câștig de peste 151 cor. (vezi G. Tr. N 1901—1902.) fără concursul „inteligenței gr. or.” atunci pentru d-l autor al coresp. este lucru șandalos. Vă rog, d-le autor, spune și d-ta, că doar e timpul: cu ce rezultat s'au ales și petrecerile D-voastre?

După toate cele înșirate până aici, corespondentul mai afirmă, că gr-cat. dela petrecerea din urmă ca să batjocorească

pe gr.-or. și în special pe părintele Beșă, i-au aranjat un fel de „Katzenmusik!

Aici autorul ear se uită prin prizma șoviristă — calumniatoare.

Lucrul s'a întâmplat astfel: Tinerii de pe la Șard, Ighiu etc., cari au luat parte la petrecere, dimineața cu musica în frunte au plecat la trenul de 5 ore. Drumul la gară duce pe dinaintea casei On. părinte și pe la mine. — Ca să-î dăm părintelui serenade, ori de ce natură ar fi acele, nici prin gând nu ne-a venit. —

În sfârșit corespondentul aruncă cu tină și în doi preoți pe cari îi timbrează și-î poreclește cu cuvinte demne de autor.

Ca să-î scoți cui-va la iveală faptele rele și astfel să-î declari înaintea publicului cetitor de cel mai nedemn și nemernic, fără a arăta și partea bună, înseamnă a-ți da un atestat de cea mai perfidă calumnie.

A porecli pe oameni încăruntăți în cariera lor cu diferite nume de batjocură, este a nu avé nici o schinteia de simț uman.

I-se urcă omului sângele în față, când cetește astfel de noutăți.

Ar fi bine ca autorul corespondenței de pe „Valea Ampoiului” mai întâiu să se convingă de starea lucrului, apoi să scrie.

Rog pe autorul corespondenței, dacă vrea luptă cinștită, să iese pe față, deoare-ce cu oameni cari să tem de lumina zilei, nu mai stau de vorbă și la publicațiuni anonime în cestiunea aceasta nu voiu mai reflecta.

Iuliu Albini,
notar.

Sfaturi bune.

Convorbire între, învățător și trei femei.

Învățătorul (stă la masă cotind.)

Femeile: Ileana Safta și Maria bă-tând în ușa, intră zicând: „Bună ziua d-le învățător!”

Învățătorul: Să fiți sănătoase dragile mele mătușe! Bine c'ați venit, căci tocmai voiam să vă adun odată, ca să vă mai dau câte un sfat...

Poftiți șed și puțin!

Maria: Tocmai ne potrivim la gânduri D-le învățător! Pentru aceea am venit și noi azi la d-ta, ca fiind Duminecă, să mai auzim câte ceva de folos.

Învățătorul: Vream să vă vorbesc despre unele obiceiuri nu prea bune, ce văd că le a-ți apucat D-voastră de un timp în coace.

VATRA.

La focul tău sacru, vatra ce ne-aprinde,
Ne trezim în leagăn, vatră părintească!
Pe brațe când ne poartă, din tin când ne ridică

Scumpa noastră mamă, la piept să ne încălzească;
Când somnul ce ne încinge se prefacă 'n miere,
Sugând până la adormire laptele 'i curat,
Și toată neliniștea de copil — când piere
De cuvântu-'i dulce: „lăptat și ear' culcat!”

În desmerdarea mamei și-a tatălui — iubiți
Străini de-a lor trudă fără deasemănare,
Partași de-a lor iubire, nutrită des prin lacrimi,
În sbos cu jocul creștem, — pe-ale lui hotare!...

Ear' seara noi zdrobiți de ziua alergată
Abia stăm pe picioare, ochii ni-se 'nchid:
Dorul când ne-aduce la tine adorată,
La culcuș spre noapte, când stele ne surid!

Și 'n groaza de pedeapsă — de 'ndulciri uităm,
De-a zilei întâmplări numai prin gând vorbim;
De sfilă și de teamă, de ocară și dojană,
Să trecem al teu prag abia că îndrăznim!
Scăpați însă de toate, sosiți la al tău sfm,
Rușinea 'n fețe — apare din sufletul mișcat,
Pe când în vecl părinții — mișoși și buni rămân:

E atât le-a fost mânia — pân' ce ne-au aflat!...

Creșcuți apoi din scutec, de soarte resfrăți,
La câte suferințe nu suntem espuși?!...

Ear' dorul când ne 'ntoarce la tine depărtată,
Pe aripi de amintiri — cu plânsul sunt duși!...
Căci tu ne ești isvor — de fericiri și patimi,
Tu sădești în noi visările din lume,
Și în sborul ca de paseri ne dai și dulci razimi!

Alinul ca leac, — rostindu-'ți al teu numel!...

Ești preamărită când — aprinsă lucești tare
Și în focul teu vremelnic suflet cuprinzi!...
Cân toți în jur de tine s'asează la lumină,
Ear tu cu-a ta căldură de mic încă-î deprinzi!
Dar ești și tu pustie — juru-'ți când se strînge,

Din mazi tăciuni când lași — micuții și secăți:

Gata și ei să piară 'n pământul ce-'i strînge
Departa de-al teu foc, prin lume 'mprăștiati!...

De avem noroc în cale, de tine 'nstrăinați,
Viața noastră 'ntreagă de e năcaz ori chin,
Găsim îndestularea la tine prea iubită:
Înseninați în suflet, uitând chiar de suspin!
Scrum când să alege din tine înflăcărată,
Scântee de-a scăpat, supusă la răciră,
Ea te-aprinde 'n lacrimi cu raza-'i intrupată:
Vremea mistuindu-'ți — luminile 'n sleiri!

Motecană.

Ruga bolnavului.

Sunt bătrân, 80 de ani
Apasă umerii mei;
Și genunchii nu-'s de miel
Ca în tinerețe, când
De-'mi trecea ceva prin gând,
Sus voinice, sus la rînd.

Azi, gem bolnav, suspinând:
„Moarte, vino mai curînd!”

Am fost soldat cu anii
Și moarte-am împărșit
Dacă 'n cale mi-a eșit
Vr'un dușman afarisit.
Azi, cer moarte. 'S istovit!
Și mă chinul prea cumplit;
Ear Dumnezeu cel tare
De mine milă n'are!

Dacă trăiești Tu, Doamne,
Și pe pământ locuiești?...
Cum lumea-o 'mpărțiești
De darurile Tale?...
Unuia totul îi dai,
Ca 'n paradisi se ține!
Eu gem gândind la Tine:
Că 'mi-al dat chinuri și vai!

De trei ani bolnav mă sbat
Și Tine m'am rugat,
Dar nu m'ajutorat
Să mă scapi de boală grea.
Ori sunt eu cel vinovat?...
Așa 'T-am pus Părinte
Vieța înainte
De ce nu o-ai luat?!...
Ori nu e plin pșharul
Din care gust amarul,
Mai am mult de răbdat
Din chinuri și nevoi?...
Dacă 'mi-al dat vieță
Și lumea — să trăiesc
Mă lași azi să cerșesc
Când lumea să răsață?...

O dragă mamă am avut
Și Tine se ruga;
Și astfel mă 'ndemna
Zilnic ca ea să fac și eu!
Și eu m'am rugat cu foc
Ca copilaș în genunchii
Cu mânuțele mănunchii,
Cu gândul la sfântu-'i loc.

Și nici un rău eu n'am făcut,
Că de rele m'am fecit
Și 'n cinste-am îmbătrânit
Cu prietenii, vecinii — cu toții.
Pe cel mic 'i-am învățat:
Ca Tine să se închine
Ori de-î rău, ori de li-e bine,
Și ei toți m'au ascultat.

Om bogat nu m'am născut,
Dar' o coaje de mălaiu
Ce o aveam pentru traiu
Cu alții o împărșiam.
Pe un om slăbit și desbrăcat,
Iarna 'n toiul gerului
Lângă vatra focului
Până 'n vară loc 'i-am dat.

Vezi dar' că sunt bun creștin,
Legea Ta am implinit
Și credința am păzit:
Dă-'mi dar' mare Dumnezeu
Zile bune pe pământ!
Ear' de-aici când m'oiu muta
Cătră împărăția Ta:
Să-'mi asigurî un loc sfânt!

Nicu Stejărel.

Ileana: Ce am avea noi așa rău D-le învățător, ce nu ți ar plăcea D-tale? Ori doar nu ți vin la socoteală fustele noastre cele lungi și frumoase, cum zic cocoanele.

Învățătorul: Ei! tocmai ai ghicit-o lele Ileana. Și iată de ce nu ți place de D-voastră. Mai de mult femeile noastre nu umblau în rochii și androace de cumpărat, nu cumpărau, până pentru ii, cămăși și căte toate. Ele singure își făceau cele trebuincioase pentru îmbrăcăminte. Le vedeai în rochi frumoase și trainice făcute de mână lor. Aveau li din pânza țesută de ele și erau mândre, că ele și puteau face tot ce le trebuia.

Maria: Hei!... D-le învățător, ved eu ce vrei să zici D-ta dar mai e într'un fel. Dacă ne-am apuca noi acum să cumpărăm materie pentru rochi, bumbac pentru pânză, ca să le țesem noi, ne ar costa de două ori precum le cumpărăm toate făcute gata.

Învățătorul: Ian, stai numai lele Marie! Ascultă puțin. Drept ai D-ta, dar nu e tocmai așa. Bine că te ar costa ceva mai mult dar apoi te și țin nu cât două de cumpărat dar chiar cât trei! Ei ian ziceți că nu e așa, că D-voastră știți mai bine.

Iliana: Cu asta ai dreptate D-le învățător! Că noi ne cumpărăm materia gata de rochi, androace și chiar de li, și apoi încă ne facem ca să avem pentru Duminică, serbătorii și zile de lucru câte nusele deosebite și de ținut nu ne țin de cât cât-va timp și numai alte noue. Acum văd și eu că venim la vorba D-tale!

Maria: Vedem și noi asta D-le învățător, dar e mult măcar și cu țesutu și nu prea avem nici răgaz, de aceea ne mai place a lua de a gata.

Safta: Ba m'oi apuca acum să tot țes cu lunile la rochi și ce știu eu că n'am ce lucra destul. Face el bărbatu meu bani me îmbraca pe mine și pe fetele mele ca pe niște cocoane că doar boltași trăesc în că D-le învățător.

Învățătorul: Ba spuneți mai bine că vi silă a vă apuca de astfel de lucruri, câtă vreme le găsiți pe de a gata. Așa zău! Ileana e cocoană mare! dragile mele... Dapoi nu vedeți D-voastră pe Doamna învățătoare, cum își face toate hainele trebuincioase și sunt mai frumoase și mai trainice; nu sunt coapte ca postavu și stamba ca o cumpărați de prin bolți. Pe lângă aceasta e o laudă mare aceea de a umbla femeia în haine făcute de mână ei.

Maria: Zău, D-le învățător, D-ta ai gânduri foarte bune!

Așa o să facem și noi de aci în colo câte pe lângă aceea că ne folosim pe noi vom fi și de laudă.

Învățătorul: Așa! așa! dragile mele! Nu când ai un crăitaruș câștigat cu chiu cu vai, fuga la boltă după postav copt pentru rochi și androace. Să mai lăsăm ce ne e păgubitor.

Spuneți-mi D-voastră bine e aceea a vă da faină, ouă ori cani pentru florii, ace, bertii, strimbulețe ș. a. de a vă împodobi fetele din cale efară, de cum am zice trece de bine. Apoi cărpe scumpe laibăre domnești surte și câte alte, de te ia groaza când le vezi și ți aduci aminte că's tot pe bani grei.

Ileana: Vai D-le învățător, da bine mai bagi D-ta de samă la toate ale noastre. Vez și eu că'i o adevărată pacoste pe capul nostru cât sunt de înțotonate fetele noastre la săraci ca și la bogați. Nu ne ajung nouă năcazurile cestă lalte, mai dăm banii și pe prostii. Am și eu o fată de să o vezi pe ia minune ce poartă.

Învățătorul: Apoi spuneți-mi D voastră cine e de vină. E de trebuință a vă risipi ce aveți cu atâta silă? Ei! Ei! de ar fi bărbaii D-voastră în gândul meu îndată ce var mai simți dând ce aveți pe astfel de prostii, ar trebui să vă ia la trei parrale.

Maria: Ei! Ei! D-le învățător e lumea de așa acum și nu le poți da îndărăt. Trebuie să stai la rând că de nu, te rid toți urți. E drept că nu te silește nimeni dar dacă vezi că una care 'i mai pe jos ca tine să înțonează, și apoi să te lași inapoia ei?... Așa încă nu prea vine la socoteală! N'o vezi? asta-i vina la toate, apoi de s'ar da bărbaii noștri măcar peste cap, noi rindim ni' l ținem.

Safta: Eu D-le învățător, sunt dela firea mea cam tăcută. Dar când mi sare ceva, să te ferească Dumnezeu!

Le spu D-ta să ne ia la trei parrale? Vai că așa sta să-l toc.

Am și eu un bărbat, n'am o sută, dar de nu face cum zic eu, apoi foc pe capul lui — il cert de m'aude tot satul. De bănt nu'l pot bate, că bărbatu ori cum să fie, e bărbat. Și apoi am și eu două fete ca zinele, doar nu m'oiu lăsa să fiu de ris cu ele. Mulțam Domnului o țir de prindere avem și noi.

Ileana: Tu așa vei fi făcând Safta dragă, că vei fi apucat deasupra cu gura ta și apoi acum 'l poți juca cum joacă măța șorecelul... Dar cu săraca de mine,

acif tot pe sub ascuns cât ce să duce el de acasă, fuga în cocii, fuga în colo cu ce pot să nu iau ce-mi trebuie. Nu-i prea frumos, dar apoi ce să fac, că de ar ști el de toate m'ar pureca.

Maria: Doar gândești că numai tu faci așa, că mai pe toate boresele le auzi: „Doar știe bărbatu-meu pe ce am luat atâtea?” Știe și el de o rochie cisme și așa ceva ce vede și el că's de lipsă. Și apoi doar eu 's mai brează, ori mai cu forfoiu ca voi? Suntem ști pe o formă, că așa ne am pomenit, și apoi ce să'i faci năcazului!

Safta: Să mai zic și eu ceva, că destul am tot tăcut. D'apoi dacă le vezi pe toate, tot ca păpușele (s'au uitați-vă) săși lași fetele negătite? Toate's împodobite cu câte și mai câte, tu să te uii la ele? Și să te lași mai pe jos? Vai c'asî sta să plesnesc, mănec'o năcazul de lume!

Învățătorul: Ba nu, dragile mele! Altcum stă treaba. Nu să vă uitați una la alta. D-voastră cari vă țineți că sunteți mai cu cap, faceți cum vă voui spune eu.

Safta: Ian să te auz, ce ne mai spu d-le învățător! Doar gândești, că eu nu văz că numai giumești!

Maria: Spune-ne dte învățător, și lasă pe Safta asta, că par'că i'a sărit o doagă. Așa sunt unele femei prea iuți de fire!

Ileana: Eu te ascult cu plăcere dle învățător. Mai spune-ne ceva bun.

Învățătorul: Să nu gândiți d-voastră că eu glumesc! Ascultați sfatul meu că de vă mai mai țineți de obiceiurile ce a-ți apucat, are să fie rău. De aci în colo măcar d-voastră, îmbrăcați-vă fetele cât să poate de simplu. Lăsați prostiile de până acum și, apoi zică cine ce va vrea. Apucați-vă și mai îndemnați și pe alte și ve-ți vedea că cu timpul o să se lase toate, văzând că'i o adevărată risipă pe capul bieților oameni nu va cea proastă ce o aveți acum.

Ileana: Ce bine zici d-le învățător! Și asta nu e lucru greu. Eu voui fi cea dintâiu care am să încep a face cum spu d-ta. Apoi zică cine ce va vrea și riză până 'i o sări cepele din cap, căci știu că de unde sunt nu o să mă scoată. Și apoi ce o să ne pese, că nu mi-a ouat găina pe gardul lor.

Maria: Gândești că eu nu o să fac tot așa, de așa și tu că-mi strigă cu ho! ca după cani — că vezi și eu că'i o adevărată mirozenie, ce am început noi a face din fetele noastre — curat ciuhe — Ori ce strein a vèzut, nu ne a laudat.

Safta: Ei! vezi numai: — Doamne da rău mai e când le iei toate, hai numai pe deasupra, cum făcuși și eu, mă roscolii deodată. E drept ce zici tu Mario! Mi aduc aminte de când venise odată cu învățătorii la joc niște domni. I-am auzit zicând: mă, da ce prostie și în satul ăsta, uite par'că 's în comedie!

Acum ved și eu de ce ne a povestit dl învățător chiar despre portul nostru. Las că eu încă voin ști ce să fac de aci în colo.

Învățătorul: Așa să știți d-voastră, că ori-cine ride ca de o comedie ne mai pomenită în lumea lui Dzeu. Cine a mai vèzut ca la noi?... În ziua de azi trebuie să căutam ca să ne facem noi toate cele trebuincioase și cât să poate ieftine și trainice. Nu să cumpărăm scump și rău în loc de una făcută ne trebuiesc două cumpărate. Aveți grijă ce faceți, că de nu încetați cu obiceiurile astea ajungeți rău. Avem să fim de mirarea lumii.

Ileana: Te asigurăm dle învățător că de aci încolo vom înceta, și ne vom lăsa de aceste obiceiuri rele!

Maria: Vom stărui noi dle învățător și pe lângă celelalte și vom cerea să facem după cum ziceai d-ta că făceau moașele și strămoașele noastre. Numai baba Safta nu știu ce mai gândești că tot tace.

Safta: Ce să mai gândesc! Vez și eu că ar fi bine să ascultăm sfaturile dlui învățător. Mi aduc aminte de când eram micuță și trăia mama. Ea nu și-ar fi cumpărat rochi, androace din boltă doamne fereste. Si le făcea ea cum și le putea și era mai altcum lumea ca azi.

Învățătorul: dintr'altel sunt mulțumit cu d-voastră, sunteți foarte lucrătoare și agonisitoare, dar mai aveți o datină rea. Spre pildă: Vinerea nu coaceți și cutare ziceți că e păcat să coaceți, ca faceți bube la degete și altele de aceste. Aceasta încă-i'o datină netrebnică.

Safta: Cum e, cum nu e, dle învățător, trebuie să o ținem că ne-am pomenit în ea. Bine ar fi de ne-am putea lăsa dar....

Învățătorul: Ce e mai lesne! d-voastră trebuie să țineți numai sărbătorile prescrise de sfânta biserică, iar în alte zile ori și când puteți coace pâne, coase, țese și alte lucruri bune fiind-că nu e nici un păcat ci din contră prin aceasta vă faceți numai pagubă. Așa, așa, lele Safta trebuie să mai lăsăm ce am pomenit că azi e altă lume.

Maria: Începem a pricepe dle învățător că am rățăcit și pe viitor vom lăsa

Un singur dor.

Sub teiul umbros, m'am pus să odihnesc. Cu ochii priveam printre frunzișul ramurilor dese năclicite cari acopereau bătrânul arbore. Aerul din când în când, mișca încetșor ramurile, pritre cari se vedea jocul plăcut al unor păsărele.

Eram ostenit, cu toate astea nu puteam închide ochii; adesea din baera inimei suspinam. Ce e, nu știu, mă sucesc pe stânga, înzădar, pe partea dreaptă asemenea. Nu puteam răspunge nici cu gândul, care în unor clopote mă mai deșteptară din delirul meu. Mă uit la orologi, erau 2 din zi. Oare-ce face pe vremea aceasta... aș vrea să știu! Săptămâna a trecut și nici un răspuns nu-mi dă. Urechile piurau, eram disperat; câte odată sughițul imi nădușa respirațiunea.

Sigur, petrec pe care va la locșul vecinic. Sărmanul, merge dintre cei vii, rămâne acum cineva cu inima frântă, năcăjit. O tu! moarte nemiloasă, iute-ți faci lege. Din multe năcazuri scapă omul, numai de tine strămba nu; tu nesățioasă, care nu iai în considerare, ci deslănțuești mamele copiilor mici; tu care au vezi durerea, rămânând orfanii, iuvrăbiți ca vai de ei și nefericiți. Tu despici inimile tinere de cătră olaltă, lăsând după tine vaește și dureri ne-

sfrșițe; până când tot așa?! E fără seamăn, fără hotar lucrul tēu!

Ești și ne pricepută; lângă pod, cerșind un morbos se ață, care de când a vèzut primele raze de lumină, nu să poate redica, uscat ca vai de el, în valorile durerii ne'ncetat cheman lute, n'auzi să vini r.-l duce dintre cei vii, par'că cu voia il incușurii, rămânând numai cu sufletul în oase! În alt loc în moșneag neputincios, care și'a urât zilele, te așteaptă să-l deparți de pe pământ, degeaba e rugămintea, te întorci, nu-i dai ascultare; multă fățarnicie zace în tine!

Așa pe rând, ideile incontin mă molestau, imi torturau mințile și mai adânc intrau. Stând pacinic, lăsând toate la o parte mă redic sus. Ce aud... Cocoane! Cocoane!! Cine 'i? întreb apropiindu-mă.

Iată 'am adus o carte, — sănătate bună Cocoane!

Stai creștine! De unde e...? lasă deschid să ved, poți merge, mulțumesc. Rupând marginea scrisoarei de tot necunoscut, caut: era scris următorul text:

„Iubite Prietene!!

„Neîncetat, ziua și noaptea mă gândesc la d-ta, fă ceva și nu mă lăsa părăsită, nu fi nepăsător, ai uitat zilele bune de odinioară, crezi poate să nu-ți deie sufletul față cu Dumnezeu. Bine 'ți vei aduce aminte,

dar va fi târziu, prea târziu; acum am lipsă de ajutor, atunci nu. Vei plânge... să nu mă fi întăritat era pace, dar așa am rămas tristă. Asupra capului tēu, și-a familiei tale. (Mă! eu cu familie prostie) — se fie blăstemul meu în veci! Tu care apărea i ca un... — Oare care? — a-i sburat, dar și se va rupe aripele sburătoare“.

E fără capăt epistola aceasta; mă irită, sunt zăbunit, sudori de moarte curg pe fața mea. Apoi mai departe, se ved ce pasere cu aripi rupte sunt. Om cu aripi e ceva minune.

„Oă tu erai care m'promiteai cerul și pământul, — și marea cu sarea — și acum te faci nevèzut, te ascunzi, ascunzăsă Dumnezeu de fața ta“!

D'apoi de a ta? ! necioplit prieten am; era se mă înșel, bine dar, ved cu ochii ca într'o oglindă; paserea se cunoaște după pene. Oare mai ține mult, că zău m'a rupt foamea! Se stau în picioare, eu cu aripi, îți vine să le gat odată.

„Pe lângă toate de și m'ai uitat, doresc ultimă dată, se te mai revăd, vină dar iute, fie-ți milă, aștept răspuns! Și până la revedere, sărutându-te de miș de miș de ori, rămân cu inima înpetrită, care nu te uită, a ta sinceră: H. „Plisea, la 13 Iulie 1902“.

Intr'adevăr, lungă fuse povestea asta de epistolă. D'apoi se nu-i fiu datori, trimit una și mai lată.

— Poștește dragul mamei la cină, te așteaptă cina pe masă, e mult dela amezii!

De geaba cerc să-m delatur gândurile, nu pot cine.

Hm, dar e departe, peste două dealuri, trei poeni și un colț de pădure, nu-i glumă atâta lume a lua în picioare! Dar se roagă sermana, e bine și frumos a implini rugămintea. Era întunerec, luna stitea pitită, după un noraș rar; unde și unde pe cer se ved niște stele înprăștiaste. Făcând câte-va mătâni, și o cruce peste ele, pleca'i la drum.

În mijlocul drumului, aud un vuet, ca și când cineva s'ar apropia. Mă uit bine, ved un călăreț venind în galop, acesta e postășul nostru; oare unde acum noaptea?

— Stai voinice, dar unde, unde fugi?

— Pân la d-ta Cocoane, bună seara!

La ce?

— Am adus veste, ține aceasta depeșe. Mie veste?

— Da, cocoane!

Mulțumesc, poți merge!

Inima încetă de a mai bate, picioarele mă lăsară, eram perdit. Deschizând ved: „Sunt moartă, m'ai părăsit, fi ferice!“

Căpâlnaș, Iulie 1902.

și datina aceasta netrebnică la o parte și ne vom vedea de trebuințele noastre.

Invetătorul: Azi nu mai sunt: m-iobagi adeca robii domnilor. Numai atunci căutan bieții oameni a face fel și fel de sărbători, ca să scape de lucru domnesc și să și mai poată lucra și lor, altcum toată săptămâna munceau pe seama domnilor. Asta s'au făcut multele sărbători ce și azi le mai țineți d-voastră măcar că biserica nu le are. Trebuie să pricepeți că acele s'au făcut numai eac'asa.

Azi aveți să lucrați bărbătește, că numai pentru d-voastră lucrați. Numai cei leneși își fac sărbători și azi când sunt liberi de robie.

Vași mai zice ceva, dar tac, căci poate nu v'ar veni la socoteală, că v'ați pomnit în ea și anevoe v'ați lăsa ușor de ea.

Ileana: Eu una nu mă supăr, de ar fi ce să fie d-le invetător.

Safta: Văd eu de ce să stiește d-le invetător, dar acum pentru mine spună ce va vrea, că mie-mi plac toate. Văd și eu că dumnealui tot binele ni-l voește.

Maria: Spune-ne te rog, d-le invetător, că știu că nu va fi lucru rău. Spune că te ascultăm cu plăcere.

Invetătorul: Să vă fac o socoteală, — cam în glumă, cam în adins — dar nu va fi de rău. D-voastră aveți încă un obicei rău. De câte-ori vă peptănați, folosiți unt la unsul părului. Untul azi e foarte scump și apoi lucrul acesta nici nu e sănătos și nici frumos. Odată știți bine că invetitoarea capului cărpa ori alt-ceva, ear la oamenii pălăria, căciula, totdeauna sunt pline de unsoare. Vara apoi la căldură și coace capul, de unde vin apoi dureri mari de cap și alte boale chiar.

Safta: Ian auzăți, borese bune! Vezi tu, ce nici nu-ți plesnește prin minte.

Invetătorul: Ascultați numai! Pe lângă acest rău și paguba mare. Să zicem că peste an sunt sărbătorii Dumineci vre-o 80 și în fiecare pentru o familie să trece unt în preț de 5 cr. (atâta-i prețul numai la a patra parte din un fârtar).

Acum în 80 de zile de 80 ori tot câte 5 fac tocmai 4 fl. Eacă dar într'un an se trece unt de 4 fl. În cinci ani 20 fl. ear în 10 ani 40 fl. prețul unei vite bune. Mai ziceți dar că nu-i o adevărată prostie și obiceiul asta? S'arunci banii, iacășa ca și când ai avea lada plină.

Nu vă plângeți d-voastră zi de zi, că n'aveți pe ce-i face și sunteți săraci? Apoi pentru-ce nu sunteți mai cu băgare de seamă?

Ileana: Văz și eu d-le invetător că așa este! dar apoi dacă nu ne-am folosi noi de unt, am fi ca ciumele cu pėru flușturat.

Maria: Așa e surată Ileană!

Dar poate d-le invetător nu știe că noi folosim untul ca să ne stea pėrul peptănat.

Safta: Ba ști. . . sunt proaste boresele astea ca. . . Acum, numai cu cât pustia de unt mai stric iacășa. Nu cum zice d-le invetător de 5 cr. odată, da poate și de 10 cr. Și apoi fetele mele în toate dimensiunile-s cu peptenile în mână, nu numai în 80 zile, da în sute de zile, câte-s într'un an. Asta nici mie nu-mi prea vine la socoteală. D'apoi ce să ne facem, că boresele noastre te rid de nu și-or vedea untul curgând pe obraz din cap.

Invetătorul: Știu prea bine ce ziceți d-voastră! Dar vă puteți ajuta în alt chip. Apa e mijlocul cel mai bun și mai sănătos pentru păr. Eu de mă credeți în viața mea n'am avut durere de cap nici odată. De asemenea și doamna invetitoare se folosește de apă, nu umblă nici cu materii domnești numite „pomadie“, cum fac acum multe și din femeile de rând, cari voesc s'arate pe „doamna“.

Maria: N'avem decât să-ți mulțumim d-le invetător pentru folositoarele

sfaturii ce ne-ai dat azi. Dumnezeu să te țină în deplină sănătate, ca și de aci încolo să ne mai poți lumina.

Ileana: De asemenea și eu mă simt foarte bine, că azi am învățat multe lucruri de folos. Să fi sănătos d-le invetător! . . . Eu mă grăbesc să merg acasă, căci pe mâne trebuie să cern de pită.

Maria: Eu încă trebuie să mă duc acasă, că de a nimeri al nostru beat dela crăsmă, li vai de pelea mea. Apoi imi dă...

Safta: Măi! da fricoase mai sunteți voi. Eu nici nu știu ce-i frica de bărbat. El mai că știe, și mai tare, de frica mea ca eu d'alui. . . Dar acum Dumnezeu s'ajute d-le invetător! Rămâi sănătos!

Invetătorul: Să umblați sănătoase dragile mele.

Aveți grije de sfaturile ce vi le-am dat! . . .

Femeile: Las' numai pe noi d-le invetător, și o să vezi că le-om urma.

Ficușul român, 1902.

George Maican, invetător.

PARTEA ECONOMICĂ.

Conservarea legumelor verzi pentru iarnă.

Am zis că aerul contribuie pentru a determina fermentarea materiilor organice. — Prin descoperirile nouă ale dlui Pasteur s'au arătat că acesta contribuie prin diferiți microbi microscopici. — Praful impalpabil ce se află totdeauna în aer și care nu este decât o adunătură de miliarde de acești microbi, în contact cu materiile organice capătă viață, se desvoltă și dau naștere la diferite fermentări.

Conservarea noastră este basată pe distrugerea acestor microbi cu desăvârșire. — Pentru aceasta punem legumele ca fasole verde, mazăre, sparanghel în borcane de sticlă groasă sau cutii de tinichea făcute astfel ca să aibă gătul lor cât de strins, să umple golul lăsat de legume cu apă. — La gătul cutiei sau a borcanului se potrivește bine un dop de plută, care este străbătut de sus în jos de o mică gaură (bortă). — Gătul trebuie să fie pus la urmă în un capac de tinichea. — Se umple un vas mai mare cu apă și se pune la fert; în el se pune cutia sau borcanul plin legume și apă. — Dacă e borcan trebuie pus în vasul cu apă paie sau fân și cărpe pentru a evita spargerea prin ferberea apei. — Se lasă apa să se încălzească și din momentul când a început a fierbe să lasă legumele în cutie se șadă în apă ce ferbe o oră. — În timpul acesta abur abondent ese pe gaura mică a dopului, după-ce a stat o oră încă, pe când ferbe apa să ia ceară roșie și se toarnă în gaură și pe suprafața dopului foarte repede, și se ia în urmă vasul de pe foc. — Se aplică capsula de tinichea pe gât și se toarnă imediat cositor topit între capac și gât. — Veți avea prin acest mod legume preparate primăvara, pe care le puteți consuma iarna viitoare ca proaspete.

Executarea de mai sus trebuie efectuată repede cum s'a descris, căci dacă nu se face astfel poate intra aer și atunci trebuie reîncepută ferberea, căci altfel toate legumele se vor strica. — La aceste legume să se știe că nu se pune sare în ele, fiindcă le strică gustul și rămân totdeauna prea sărate.

Toate legumele se conservă bine la temperatura la care ferbe apa, afară de mazărea verde care se conservă numai la 106°. — Pentru a căpăta această temperatură în vasul cu

apă în care este borcanul se pune o cantitate suficientă de sare măruntă, apa ferbând va avea o temperatură până la 110°. — Ca precauțiune pentru a se astupa escavațiunea dela dop, se pune un tub foarte subțire de tablă, care se scoate cu o secundă mai înainte de a astupa gaura cu ceară.

Menajerele noastre păstrează pătlăgelele roșii pe iarnă sub formă de bulion, fie lichid în sticle, fie solid în bucăți. Până în prezent nu se știa modul de a fi conservate în natură, adecă de a le avea și iarna întocmai ca și vara, cu toate aceste este lucrul cel mai simplu, dacă vă veți conforma consiliului următor:

Alegeți cele mai frumoase pătlăgele, coapte și sănătoase, să fie bine șterse și le puneți în un borcan (gavanos) de sticlă cu gătul larg: turnați de-asupra un lichid compus din opt părți apă, o parte oțet de vin și o parte sare pisată și în urmă să toarnă unt-de-lemn pentru a avea peste apă un centimetru pătură de untde lemn. Prin acest procedeu puțin costisitor veți avea pătlăgele roșii conservate și în timp de cinci ani.

Conservarea merelor și a lămașelor.

Voți a vă regala iarna cu niște mere bune ce posedați în grădină, să căutați a le culege cu mâna, nici sub un motiv a scutura copacul sau a le bate cu prăjina. Merele culese sunt duse în o pivniță foarte răcoroasă și se pun pe o masă. Se procură hârtie necesară astfel că fiecare măr să fie învelit cât se poate de bine în ea. Să luați dela farmacie salicylat de sodă și se moaie hârtia în acest lichid și o lăsați să se usuce bine. Se ia fiecare măr și se învelește în această hârtie și în urmă ear' fiecare piesă capătă de-asupra hârtiei câte o pătură subțire de bumbac.

Aceasta împedecă diferitele variații de temperatură, deci împedecă și stricarea lor. Astfel învelite merele sunt puse în ladă cu fân și bine închisă. Cu sistemul acesta puteți transforma mere până în America fără să vă gândiți că vor fi alterate.

Uscați în cuptorul de pâne nėsip foarte fin și lăsați-l să se răcească. Puneți în fundul unei lăzi o pătură de acest nėsip. Alămașele învelite fiecare în câte o hârtie separat, sunt puse pe nėsip la interval de un centimetru una de alta și cu partea unde se află coada în jos. Să acopere toate cu o pătură de nėsip de șese centimetre și se continuă a se pune alămaș de-asupra, tot în regula de mai sus. Se pune ear' o pătură de nėsip și așa mai departe până-ce se va umple lada. Sunteți siguri a avea alămaș foarte bine păstrate mai mult timp.

Conservarea unt-de-lemnului.

Cea mai mare dificultate avem cu toții de a păstra unt-de-lemnul în cameră fără a se iuți, cu toate aceste este un lucru foarte simplu a împedeca aceasta, foarte puțin cunoscut în țeară la noi.

Unt-de-lemnul se iuțește din cauză că vine aerul, pentru a-l feri de aceasta, să turnăm în sticla în care se află el, de un litru de-asupra lui bine înțeles, 20 grame de spirit de 80° sau 90, și spiritul să ocupe cinci centimetri de-asupra unt-de-lemnului astfel ca sticla să fie plină. Rachiul plutind de-asupra unt-de-lemnului va împedeca cu desăvârșire aerul de a pătrunde la acest din urmă. Sticla va fi bine astupată și va fi ținută întotdeauna în picioare.

Dacă n'am luat seamă și unt-de-lemnul, s'a iuțit, atunci luăm apă și o încălzim la 90 grade și topim în ea sare de masă 120 grame la fiecare litru. — Din aceeași apă luăm două părți și o parte punem unt-de-lemn și le punem în o sticlă și o batem bine un sfert de oră, dacă repetăm operația de trei ori, avem unt-de-lemn curat, scoatem pe acesta și drojdalele rămân la fund.

Inercarea repede a unt-de-lemnului spre a vedea dacă este falsificat sau natural, cred ca este de prima necesitate în menagiu. — Nu vom căuta e ști cu ce anume substanțe este falsificat fiind lucru greu și neavând nici o importanță pentru noi. Consumatorul are interesul a ști pur și simplu dacă întrebunțează el unt-de-lemn sau cine știe ce uleiuri.

Să se procure de unde-va 40 grame unt-de-lemn adevărat de măsline și 40 grame unt-de-lemn de care voiți a încerca. — Să se pună fiecare în câte o capsulă de porcelan sau în câte un fund de oală de pământ ne smălțuită și încălzită pe fiecare până la 250 grade centigrade. — În capse se pune un termometru pentru a se cunoaște gradele. — Vom observa că unt-de-lemnul curat de măsline va deveni mai palid decât cum este în natură, ear toate celelalte uleiuri iau o culoare mult mai închisă de cum este.

Afară de acesta unt-de-lemnul de măsline transmite un miros de fragi foarte plăcut pe când celelalte uleiuri grase ca de nuca, alune, sēmēnță de bumbac, încălzite dau un miros nesuferit.

Persoanele cari au mașină de cusut, armurierii și toți cari se servesc de mici mașini duc de multe ori o lipsă foarte mare de unt-de-lemn purificat, dacă sunt departe de un oraș mai mare. — Fie-care poate să-și fabrice acest unt-de-lemn de măsline.

Punem un castron mic, sau o saladieră în un vas cu apă, și în castron punem unt-de-lemnul. — Topim în un mic vas plumb și-l turnăm roată pe unt-de-lemn. — În urmă scos castronul din apă se acopere cu un giam și se pune la giam și se pune la soare unde trebuie să stea trei luni la razele lui. — După aceasta se trece prin o hârtie sugătoare albă (filtru) și se pune în sticle, bun de a fi întrebunțat ori-când.

Unt-de-lemnul ast-fel tratat trebuie să fie foarte alb și perfect limpede. — Dacă nu va fi astfel și voiți a-l întrebunța la ceasornicarie, atunci să se purifice încă odată.

Convocare.

Despărțământul protopreb. Șiria al reanunții invetătorilor români dela școalele conf. ort. din pn. arădane își va ținea procuma ședință Mercuri la 6/19 Noemvrie 1902 în comuna Tėrnova, la școala inv. A. Iguța.

PROGRAMA:

1. Dimineața la 8 ore asistare la chemarea Duhului Sfânt.
2. Ascultarea prelegerii în școala inv. C. Iguța.
3. Deschiderea conferenței.
4. Raportul biroului.
5. Executarea concluzelor adunării generale.
6. Executarea fav. mor. la temele din Religia.
7. Discursiuni asupra chestiilor școlare.
8. Propunerii și interpelări.
9. Fixarea proximei ședințe.
10. Încheiere.

Șiria, la 26 Oct. (8 Noemvrie) 1902.

Alexiu Dobos,
președinte.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Noembrie n. 1902.

Resolvarea chestiei naționalităților. Ziarul „Ktonstätter Zeitung“ răspunzând numeroșilor săi cititori în privința proceselor de presă, ce i-s-au intentat din partea ocăruierei maghiare, ne pune în poziția de a ști că până acum i-s-au intentat șapte procese de presă cari se vor petrece înaintea curții cu jurați din Mureș-Oșorhei. „Kr. Z.“ ne mai spune, că dacă n-ar fi cumulați articolii, numărul proceselor ar fi o duzină.

Böhm în temniță. Marele hoț, fostul director al băncii „Ipar és Népbank“ din Arad, se știe, apăsase la tabă în contra arestării sale. Ieri Tabla din Oradea Mare a adus deciziune asupra apelului, respingându-l. Böhm rămâne deci în temniță până se va isprăvi cu judecata. Dacă peste tot, va ajunge să trăiască atâta, pentru-că este bolnav de ofiță.

22 funcționari suspendați. Am ados deja știrea, că ministrul unguresc de interne a ordonat cercetare disciplinară contra a 22 ofițianți ai orașului Szabadka între cari și contra primarului orașenesc Lazar Mamusics, ear patru funcționari nu fost suspendați. Cercetarea s'a ordonat din cauză, că s'au descoperit o mulțime de abuzuri și irregularități în administrarea dărilor statului și a averei orașenesci. Erariul a suferit pagubă de 125 736 cor. Casul acesta a produs pretutindeni senzație în oraș și comitat.

Arsă de vie. O nenorocire mare i-sa întâmplat lui Iosif Cosma din Vinești (lângă Șoborșin) săptămâna trecută. Pe când dinsul era afară în câmp, nevastă-sa a ars în casă așa zicând de vie. Nenorocita femeie a băgat cănepa în casă ca să se uște mai bine, iar când a vroit să o scoată afară, cănepa s'a aprins în mâinile ei. Iute au învălit-o flăcările și pe când a ajuns ajutorul era de jumătate moartă. Inzădar au aruncat-o în valea ce curge tocmai pe lângă casa lor, biata femeie a mai trăit jumătate de zi și apoi a murit, lăsându-și în jale bărbatul și pe copilășul ei de 8 ani.

Necrolog. Cu durere aducem la cunoștință tuturor prietenilor și cunoscuților încetarea din viață a iubitului și neuitatului nostru amic și coleg Laurențiu Bitea, student în teologie, care după un morbo greu și îndelungat și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului său, în 8 Noembrie st. n. în al III-lea an de studiu. Il deplâng: vâduva sa mamă, un frate, rudeniile și „Colegii din curs“. Arad, 12 Nov. 1902.

Mulțumită publică. Subscribul mă simt îndemnat și pe această cale atât din partea mea cât și a locuitorilor mei a aduce mulțumită domnului Alexandru Stancovits, directorul casei prime de păstrare din Caransebeș, care apoi fiind tirgul vitelor corunte lăchis, dinsul având locuitorii noștri din comună lipsă de imprumuturi, a spriginit pe fiecare om, și așa prin recomandațiunile mele a îndestulit pe dinșii, pentru care faptă nobilă suntem îndatorați a fi domnului Stancovits și pe viitor stimători. Temeș-Slatina, la 4 Noembrie 1902. Zaharia Popovici, ober. p.

A apărut în editura librăriei H. Zaidner, Brașov, înțaiia carte a copiilor sau „Abecedarul ilustrat pentru I. clasă primară de St. C. Alexandru. Prețul 40 b. Cartea este aprobată de consistorul din Caransebeș. Tot acolo a apărut: „A doua carte pentru deprinderea limbii maghiare“ în școlile pop. române de Francisc Koos și Iosif Goldis. Prețul 50 b. Elemente de fizică pentru școlile pop. de Ioan Dariu, Prețul legat 60 b. și I. II. caiete de desen cu figuri pentru școlile primare. Prețul fie-cărui caiet 20 bani.

Zi de zi primește domnul Albert Müller, inventatorul crucii magneto-electrice duble R. B. N. 86967, uimitoare scrisori de surpriză. Astăzi suntem în poziție d'a publica o nouă scrisoare: St. de Müller i Crucea R. B. Nr. 86967, ce mi a trimis-o, a avut efect uimitor. Iubita mea soție — după o scurtă folosire a aparatului d-tale — s'a vindecat cu desăvârșire dintr'o acută boală de piept și plămân. Te rog să primești mulțumita mea pentru această cruce bine-

făcătoare. Cu stimă și salutare: Iacob Stütz, blănar în Futtak. — Precum va ști On. public, crucile aceste se întrebunțează cu succes în contra reumei, podagrei, astmei, influenței, migrene și se pot comanda la inventatorul ei, la domnul: Albert Müller, Budapesta, V., Vadsz ucza, 42 K.

Bat vânturi reci; nu se mai poate tănci, că iarna e ca sosită și toate presemnele arată, ne putem aștepta la o vreme aspră. Drept aceea fiecare din bunăvreme să se provadă cu tot felul de articli de iarnă: cu cămașe de desupt, cu mânusi, cu ciorapi călduroși, cu ghețe de iarnă etc. Ear' aceste ociește se pot avea cu prețuri extraordinare de ieftine și în asortiment enorm dela marea prăvălie Porter Vilmos, în pieața „Szabadság“, care în toată privința asigură pe cupăritorii săi de avantajii deosebite. Comende în scris se execută cu cea mai mare grijă. — Telefonul prăvăliei are numărul: 324.

Convocare.

P. T. membrii fondatori, pe viață ordinari și ajutători ai despărțământului Orădan al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, sunt poștiți a participa la

adunarea generală ce se va ține la 14/27 Noembrie 1902. la orele 3 în sala mică dela „Arborele verde“ în Oradea mare, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea.
2. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Alegerea unei comisii de 3 pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
4. Alegerea unei comisii de 3 pentru cenzurarea rațiociniului și budgetului.
5. Raportul general al comitetului.
6. Raportul cassarului și proiectul de budget.
7. Alegere unei comisii pentru acuirarea membrilor noi și încasarea taxelor.
8. Disertațiune, care are a să înainta presidiumul cel puțin cu 3 zile înainte de adunare.
9. Referadele comisiiunilor alese.
10. Eventuale propuneri.
11. Încheierea.

Oradea-mare, din ședința comitetului ținută la 18/31 Oct. 1902.

Nicolau Zigre, președinte. Andrei Horvath, secretar.

POSTA REDACȚIEI.

Pâncotanului. Din respect pentru preoțime nu putem publica corespondența privitoare la petrecania de Joi a părintelui I. Celor dela podul Mureșului. De nedreptate ce vi-se face, plângeți-vă la lege. Publicând, nu s'ar ajuta nimic.

Alexe Saberca. Pripileț. Să ne scrii când nu primești foaia regulat și vom face arătare la direcția postei.

G. Cozma. Măderat. Mulțumim. Să trageți.

Nicolae Căciara, episcop școlar, Sân-Miclăușul-Român. Numele celui corespondent nu se poate da. Iți publicăm însă răspunsul, ca să te aperi dacă și-a făcut nedreptate, că noi nimănui nu vrem să-i facem supărare.

N. Tomici, Hodoș. N'am primit încă nict o disertație spre publicare.

I. Căpitan, Cladova. Mulțumim de înștiințare.

Bozovicu. Raportul a sosit târziu pentru azi. Il vom publica în numărul viitor dublu, ori dacă doriți mai iute, avisați-ne.

ULTIME ȘTIRI.

Dela Rusciuk. Se telegrafează din Rusciuk: M. S. Regele a plecat Marți la ora 1 și 5 minute dela Giurgiu pe bordul „Orientului“, precedat de torpilorul „Sborul“ și urmat de canonic-

rele „Oltul“ și „Siret“. Mica excadră regală era însoțită de iachtul bulgar „Alexandria“ și de vapoarele române „Dunărea“, „Severin“, „Pasărea“ încărcate de public.

O baterie bulgară salută „Orientul“ trăgând 100 de tunuri. „Oltul“ și „Siretul“ au răspuns cu o salvă de 21 lovituri.

Orașul Rusciuk este splendid pavosat cu culorile române și bulgare. De remarcat strada zisă „Prințiară“ unde se află konakul princiar și unde se debarcă.

În intrarea străzei s'a ridicat un magnific arc de triumf avind următoarea inscripție: „Să fit bine veniți, scump oaspe!“.

La sosirea „Orientului“ mulțimea se îngrămădi la debarcaderul austriac unde s'a instalat un chiosc pentru recepțiune. „Orientul“ înaintează mareș. M. S. Regele se afla pe puntea vaporului înconjurat de d-nii Dimitrie Sturdza, I. Brătianu, Saligny, Casmir, I. T. Ghica, M. Iulian, colonel Koslinski, maior Irimescu etc.

Populațiunea salută cu urale entusiaste apropierea „Orientului“. Înainte de a acostă vaporul, M. S. Regele și A. S. R. Principele Bulgariei se salută militărește.

„Orientul“ se oprește la orele 2 precis. Prințul trece pe bord și îmbrățișează călduros pe Rege.

Prințul e însoțit de fratele său Filip de Coburg pe care regele l-a îmbrățișat. După prezentarea miniștrilor români și a suitelor, regele trece pe puntea frumos decorată. Generalul Drandarewsky prezintă raportul Regelui, care îi întinde mâna.

Prințul prezintă apoi pe generalii Nicolaef, Papricof, ministru de război și pe alți generali.

În momentul când Regele pune piciorul pe pământul bulgar se aude un ura formidabil.

Mitropolitul Vasilie din Rusciuk îi dă bine cuvântarea, ear dl Danew, președintele consiliului și ceilalți miniștri prezintă omagiile lor.

M. S. Regele s'a întreținut cu fiecare din aceștia.

Di colonel Georgescu prezintă Regelui delegația Românilor din Sofia în cap ou dl Trifu.

Regele trece în revistă compania de onoare.

La orele 2 și jumătate Regele însoțit de Prinț se sue în trăsură. Apoi vin A. S. Prințul Filip de Coburg cu aghiotantul său, apoi d-nii Sturdza, Brătianu, Mișu, și apoi suita.

La intrarea străzei princiare primarul Rusciucului ține un cuvânt de bună venire, Regele mulțumește.

Infanteria a făcut gardă până la konak.

După amiază Regele a vizitat cazărțile.

La prânzul de gală ce s'a dat în onoarea Majestății Sale Regelui Carol I al României în Rusciuk, Alteța Sa principele Ferdinand a ridicat următorul toast:

„Cu sinceră mulțumire salut pe Prea-înălțatul vecin, pe pământul Bulgariei. Prezența Majestății Sale Regelui este dovada relațiunilor prietenești dintre cele două țări. O declar, că eu și guvernul meu nu vom întrelăsa nimic pentru întărirea și dezvoltarea bunelor relațiuni. Visita cu atât este mai importantă în momentul de față, cu cât coincide cu aniversarea a 25-a a liberării, din care Majestatea Sa și armata română și-au luat partea de glorie pe câmpul de luptă dintre Dunăre și Balcani. Noi Bulgarilor ne aducem aminte cu recunoștință despre aceasta. În acest gând, golesc paharul pentru sănătatea Majestății Lor Regele și regina; pentru dinastia și fericirea României!“.

Majestatea Sa Regele Carol răspunzând, mulțumește pentru călduroasa pri-

mire, de care a fost împărțit din partea Principei, armatei, poporului și orașului Rusciuk, a cărui dezvoltare l-a pus în umire. Această dezvoltare se datorește numai războiului de liberare de acum 25 de ani. Se bucură, că amintirea celui eveniment se serbează astăzi, în interesul îmbunătățirii. Ridică paharul pentru A. S. Principele Ferdinand, pentru principesa mamă, pentru prinț și prințese, pentru poporul Bulgariei. Amândouă toastele au fost primite cu furtunoase ovăfuri.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 13 Noembrie.

Spirit rafinat, vânzare mare	. 118.—
„ „ mică	. 120.—
„ brut vânzare mare	. 116.—
„ „ mică	. 119.—
100 chilogramme borhot uscat	. 12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chlg. grâu pe Aprilie 1903	c. 7.49—7.50
„ „ sêcară pe „	„ 6.51—6.52
„ „ porumb pe Maiu	„ 5.74—5.75
„ „ ovês pe Aprilie	„ 6.86—6.87

Bursa comerțului cu porci din Kôbanya: Raport dela 12 Noembrie.

Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr.	108—110 fl.
„ „ până la 300	„
„ „ tineri până la 320	„ 110—111
„ „ tineri	„ 250
„ „ (sârbi) per. peste 260	„ 106—108
„ „ până la 240	„ 102—104

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Insertiuni și reclame.

Am onoare a înștiința on. public din Arad, că

magazinul meu de pălării

!-am mutat

din str. „Deák-Ferenc“ în str. „Hunyadi“ fosta str. „Cănele Negru“. Însărcinez ori ce muncă atingătoare de această branșă: pălării de bărbați, femei și copii, precum și curățirea de pălării. Mare asortiment de joubene. Rog pe on. public român să mă spriginească. 862 1—5

Cu deosebită stimă:

Ioan Măniuț,

neguțtor de pălării, str. Hunyadi 1.

A V I S !

Pentru societatea de consum „Concordia“ din comuna Ciuteiu (u. p. Kis-jenő) se caută

UN CONDUCĂTOR

perfect întru ale neguțtoriei, și să fie român, în etate barem de 24 ani, dar are a se prezenta în comună până în 15 Noembrie st. n. Salar lunar de 60 cor., 1 percent din venit brut și cuartir.

Ciuteiu, la 10 Noembrie 1902.

Ioan Dema,

860 3—3 președintele direcțiunii.

Atelier de frizerie română.

Recomand Onor. public, atelierul meu de frizerie, ras, tuns, frizat ș. a.

unde vor găsi și un serviciu prompt și de curățenie fină. Rog pe onoratul public român a mă încuraja, cum m'a încurajat și până acum. Abonamente primesc aranjate cu luna sau cu bilet, după voința on. domni.

Cu deosebită stimă:

MIHAIL MILOȘ,

frizer român, 859 4—5

Arad, piața Tököly, și strada Foray în colț, în șirul Seminarului român.

Altoi de vii.

Se află de vânzare 20.000 de altoi în verde, preparate în promontoriul Pâncota din cele mai alese soiuri timpurii pentru struguri de masă, la părintele Ioan Burde în Săniște, p. u. Zarand, cotlu' Arad, me proprietar de vii. 857 3—

Secretele unui bărbat bătrân!

O istorie din viața reală. Povestită de *Stefan Szabó jun. în Pakozd.* (Toate drepturile rezervate.)

Lubiți mei. Cel mai mare bun al omului e sănătatea. Durere, când cine-va e bolnav, cu greu găsește un mijloc de vindecare. Și eu am fost șase ani bolnav și înzadar am încercat toate mijloacele.

În sfârșit am ctit într'un ziar despre *Elsa-Fluid* de *Feller*, farmacist în *Stubica* (Croatia) și mi-am gândit: „Încearcă și tu acest mijloc!“ Mi-am comandat o duzină de probă, și eată rezultatul: Șase ani n'am putut umbra din cauza reumatismului și a sgârçiuilor în picioare. Nu'ml puteam mișca picioarele și suferiam de insomnie. Zece zile mi-am una picioarele cu „*Fluidul Elsa*“ de *Feller*; și am și putut umbra și în trei săptămâni am fost sănătos ca peștele în apă.

Toți au aflat, că am mai comandat din „*Elsa-Fluid*“. Eată că vine vecinul meu *Michel* și se plânge că suferă de călduri și friguri, și-l dor mâinile, picioarele și crucea spinării. I-am dat o sticlă din acest „*Elsa-Fluid*“ și în 3 zile s'a făcut bine. Mai veni și *Stefan Bergl*, ca să-i dau și lui din acest miraculos „*Elsa-Fluid*“, care folosește contra tuturor boalelor, căci soția lui tușește și are junghiuri în pept. Închipuți-vă, oameni buni, după trei zile veni soția lui *Stefan* să-mi mulțumească, căci i-a ajutat „*Elsa-Fluid*“.

Mai veni și vecina *Ana* la *Iosefi* și se plânge că copilul ei e aproape dus din cauza vătărilor, a plânsului și a sgârçiuilor în stomac, așa că numai știe ce să-i facă, a încercat toate medicamentele, dar în zadar. Imediat m'am uitat în descrierea care

stă pe fiecare sticlă cu „*Elsa-Fluid*“; și într'adevăr stă: 10 picături din *Elsa-Fluid* date în iapte, și uns pântecul cu același medicament, trebuie să folosească!

Îl dădui o sticlă și îl zisei: tot ce stă în această descriere, trebuie să fie adevărat. Îl poți procura de la *Eugen V. Feller*, farmacist în *Stubica*, Str. Bisericei 92 (Comitatul *Agram*). Costă puțin de tot! Douăspre-zece sticlute 5 coroane, ear' porto îl plătește farmacistul. În câte-va zile copilul s'a făcut bine și toți cari au auzit despre această minune, s'au grăbit să-și comande „*Elsa-Fluid*“. În carnaval am fost la nunta lui *Johann*, și acolo povestiau toți despre efectul miraculos al acestui fluid. Pe unii i-a vindecat de *spasmuri*, de *limbrici*, pe alți de *disenterie*, *durere de măsele*, *răie*, *erisipel (orbant)*, *râni*, *sgârçiuiri*, *durere de stomac*, *indigestie*, *vărsături*, *boale de ficat*, *oftică*, *friguri intermitente*, *burefnervositate*.

Unul a tușit cu vătări de sânge, acestuia i-a folosit și un bătrân lei perduse vederea, ear' acum vede ca un tiner. După povestirea vecinilor, „*Elsa-Fluid*“ folosește contra tuturor boalelor. Chiar și porci, ear și bol i-au curat cu acest medicament, ajută la toți și vindecă ori-ce boală. Vă pot spune oamenii mei, că „*Elsa-Fluid*“ este medicina cea mai bună, care vindecă în tot cazul și în boalele cele mai grele și pentru-ca să-l căpătați veritabil, trebuie să scrieți adresa exact: *Eugen V. Feller*, farmacist în *Stubica*, *Kirchengasse Nr. 92* (Comitatul *Agram*) și celor-ce îl comandă, doresc să le folosească ca și mie.

Veritabilul lui Feller „Elsa-Fluid“

(*Fluidul-Feller* estras de plante, de miros plăcut, cu marca „*Elsa*“ atăt pe descrierea modului de folosire, cât și pe fiecare sticlă trebuie să poarte marca aci alăturată, cu numele „*Elsa*“ și subscrierea „*Feller*“. La expozițiile din *Paris*, *Roma*, *Londra*, *Nizza* și *Berlin* „*Elsa-Fluid*“ a fost decorat cu medalia de aur. Comandați „*Elsa-Fluid*“ cu ramburs postală și prin alăturarea costului. Costă

Cu ambalajia și port postal, cum și descrierea modului de folosire.	12 Sticle sau 6 Sticle duble	5 Cor.	— fl.
	24 „ „ 12 „ „	8 „	60 „
	36 „ „ 18 „ „	12 „	40 „
	48 „ „ 24 „ „	16 „	— „
	60 „ „ 30 „ „	20 „	— „

Gratuit se dă o sticlă după comandarea unei duzine!

Să vă fericiți de contrafaceri! Numai „*Elsa-Fluidul*“ lui *Feller* e veritabil! Dacă outare epistolă s'ar perde să se scrie recomandat.

Se mai recomandă: 861 1—

„Elsa-Pillen“, Rabarbera lui Feller.

Medicina cea mai bună, mai ieftină, mijloc de o mie de ori probat, lucră repede, sigur, fără dureri, face apetit, tocmeste mistuirea, alină durerile de stomach și a organelor de mistuire. Un ambalajiu (6 cutii) costă cu avisul de folosință 4 coroane.

Trei ani am suferit de zgârcuiri și de dureri de picioare, ear când 12 zile m'am folosit de *Elsa-Fluidul* lui *Feller* m'am însăntoșat pe deplin. Și fată-mea vă este recunoscătoare, căci *Rabarbera Elsa-Pillen* au vindecat-e de slăbiciuni.
Serie la 8/X. 1902.
Iosif Doboga,
Căldraș (România).

Am suferit mult de zgârcuiri de stomach, de durere de dinți și de picioarele-mi înghețate; dar de când mă folosesc de *Elsa-Fluidul* lui *Feller* sunt pe deplin sănătos, volu spune și altora ce leac minunat este acesta, care m'a vindecat pe mine și pe mulți cunoscuți ai mei și ne-au mântuit de dureri.
Gurahont, comit. *Arad*, la 9/VII. 1902.
Lakhaab Catalin, moșea.

Cine dorește să primească „*Elsa-Fluid*“ cum și „*Pilulele-Elsa*“ de *Feller* se comande la:

EUGEN V. FELLER

Îferantul Alteței Sale prințului *Filip de Bourbon*
farmacist în *Stubica*, strada *Bisericei Nr. 92*, (Comitatul *Agram*).
Depozitul principal în *Budapesta*: la farmacia *Iosif de Török*, *Király-utca 12*, *Dr. Eggers* „*Reichs-Palatin*“, farmacist, *Váci-körút 17* și la farmacia *Béla Zoltán*, V., *Szabadság-tér*. În *Arad* se capătă la farmacia *Iulius Tábor* și *Kelemen v. Földes*.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE
„**TRANSYLVANIA**“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad*, *Bichiș*, *Bihor*, *Cenad*, *Caras-Severin*, *Timiș* și *Torontal* și le efeitueșce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fies, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reovisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, onouruz, ovés, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad
Strada *Széchenyi nr. 1*. — Telefon nr. 890. 428 —107

Asigurați contra furturilor prinspargere: bani și tot ce aveți de preț!

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELINTÉZET.)

Pe lângă condițiunile cele mai avantajoase dăm împrumuturi ipotecare

cu amortisare pe 30 1/2, 38, 40 1/2 și 50 ani în rate de jumătate de an, în cari se cuprinde plățirea atât a cametei, cât și a capitalului.

Împrumuturile se plătesc cu bani gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangiarea împrumuturilor o efeituește încredințatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(Nagyszebeni Földhitelintézet.)

Provocându-mă la anunțul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturi ipotecare, ca și pân'acum și de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost și rămâne același, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de întabulare la dorință le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

Cu stimă:

Szücs F. Vilmos

Institut de credit pe imobile și pământuri

în Arad, Piața *Boros Béni nr. 22* (Casa *Spielmann*)

(Etagiul I.)

Pentru răspuns binevoiti a alătura o marcă de 10 fleri.

784 —10

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta. Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, fiuturi de ureche, bătăle de inimă, sgârçiuiri de inimă, astma, auzul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurăret, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „*Volta*“, care atât în *Germania*, cât și în *Austro-Ungaria* a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțetire. 624 —120

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4. folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. *Vadász 42./K* colțul str. *Kálmán*.